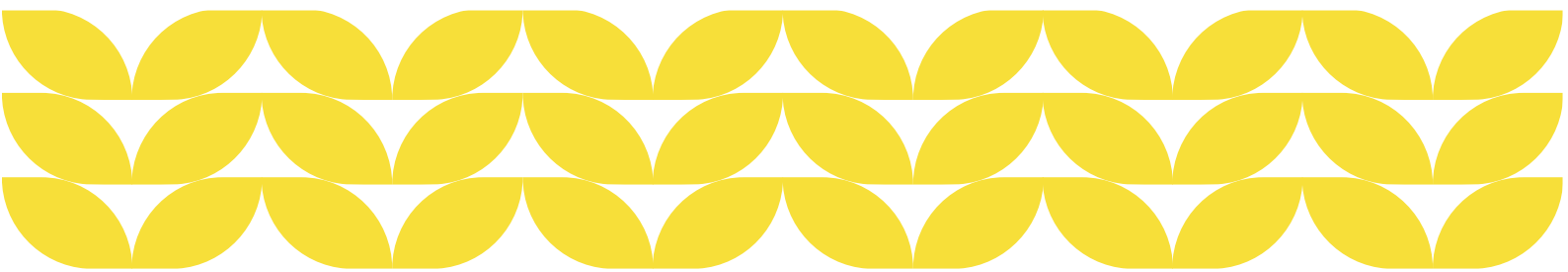

Oppimisympäristöjen toiminnalliset suunnitteluohjeet

Sisällys

Oppimisympäristöjen toiminnalliset suunnitteluohjeet	1
1 Johdanto	6
Suunnitteluohjeen rakenne	6
2 Hankkeiden suunnittelun lähtökohdat.....	6
Varhaiskasvatuslaki.....	7
Perusopetuslaki.....	7
Joustavuus ja muunneltavuus.....	8
Monikäyttöisyys ja tilatehokkuus	8
Päiväkotien ja koulujen omat toiminnan periaatteet	8
Esi- ja alkuopetuksen yhteistyömalli	9
Suunnittelua ohjaavat dokumentit	9
3 Yleiset vaatimukset tiloille	10
Tilojen henkilömäärien mitoitus	10
Tilojen iltakäyttö	10
Turvallisuus	11
Sisä- ja ulko-opasteet	12
Tupakointi- ja päihteidenkäyttökielto.....	13
Yhteisöllisyys	13
Liikunnallisuuden tukeminen	13
Esteettömyys ja saavutettavuus.....	13
Kulkureitit rakennuksessa	14
Viihtyisien oppimistilojen olosuhteet	14

Akustiset vaatimukset tiloille.....	14
Sisävalaistus.....	15
Sisäilmasto.....	15
Vesipisteet	16
Ekologisuus, kestävyys ja kierrättäminen	16
Piha-alueet	16
Pihojen turvallisuus	17
Pihojen valaistus.....	19
Pihojen kulkureitit	19
Pihojen huolto	19
Saattoliikenne ja pysäköintitilat	20
4 Päiväkotien lisävaatimukset	21
4.1 Päiväkotirakennus.....	21
Tilojen mitoitus	21
Kaksikerroksinen päiväkotirakennus	22
4.2 Lapsiryhmien tilat.....	22
Sisäänkäynti.....	22
Märkäeteinen ja aula	23
WC-pesuhuone.....	23
Ryhmä-/toimintatilat.....	23
4.3 Päiväkodin yhteistilat.....	24
Ruokailutila.....	24
Sali	25
Puuhapaja	25
Henkilökuntatilat.....	26
Siivous- ja tekstiilihuoltotilat sekä varastotilat.....	26
Wc-tilat	27

4.4	Päiväkodin tontti ja piha	27
	Leikkipiha	27
	Leikkipihan rajaaminen	27
	Portit	28
	Pihavarusteet / minimivaatimukset	28
4.5	Päiväkodin saattoliikenne ja pysäköintitilat	30
	Saattoliikenteen autopaikat	30
	Henkilökunnan autopaikat	30
	Polkupyöräpaikat.....	30
	Muita huomioitavia asioita	30
4.6	Päiväkodin tilavarusteet	31
	Varusteet, yleistä	31
	Märkäeteinen/tuulikaappi.....	32
	Aulatila	34
	WC -pesuhuone.....	35
	Erillis -WC ja esteetön WC	36
	Ryhmähuone 1.....	36
	Ryhmähuone 2	37
	Ryhmähuone 3.....	38
	Aula/ruokasali.....	38
	Sali	39
	Monitoimitila (työ-/neuvottelu-/terapiatila)	39
	Puuhapaja.....	40
	Henkilökunnan tilat.....	40
	Siivoustilat	42
	Tekstiilihuoltotila.....	42
	Varastot (myös liikunta)	43

Keittiötilat	
Jätehuolto	44
Tilalukitus, -suojaus	45
5 Koulujen lisävaatimukset	46
5.1 Koulurakennus	46
Tilojen mitoitus	46
Tilojen yleispiirteinen jako	46
5.2 Koulurakennus tilaryhmittäin	47
Sisäänkäynnit	47
Eteistilat	48
Opetustilat	49
Yhteiset tilat	51
5.3 Koulun tontti ja piha	52
Välituntiapiha	52
Välituntiapihan rajaaminen	53
Pihavarusteet/ minimivaatimukset	53
5.4 Koulun saattoliikenne ja autopaikat	54
Saattoliikenteen autopaikat	54
Henkilökunnan autopaikat	55
Polkupyöräpaikat	55
Muita huomioitavia asioita	56

1 Johdanto

Eri oppimisympäristöhankkeiden prosesseissa on havaittu yhteisten ohjeiden puute. Tämän asiakirjan suunnitteluohjeet ohjaavat tilojen suunnittelua sekä päiväkotien ja koulujen uudishankkeita, peruskorjauksia ja muutostöitä toiminnan näkökulmasta. Suunnitteluohjeita sovelletaan opetuksen ja kasvatuksen palvelualueella varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa ja peruskouluissa.

Näiden suunnitteluohjeiden laatimisessa on otettu huomioon turvallisuuden, talouden, työhyvinvoinnin ja pedagogiikan näkökulmat. Asiakirjaa työstettäessä on osallistettu päiväkotien ja koulujen johtajia ja rehtoreita, työsuojelua, kaupungin tukitoimintoja sekä hallinnon ja rakentamisen asiantuntijoita. Tätä suunnitteluohjetta tehdessä on hyödynnetty muiden kaupunkien vastaavia suunnitteluohjeita.

Suunnitteluohjeen rakenne

Luvussa 2 käsitellään hankkeiden suunnittelun periaatteita, jotka ohjaavat koko projektia. Lukuun on kirjattu myös dokumentit, jotka ovat toiminnallisten suunnitteluohjeiden lisäksi olleet ohjeiden suunnittelun perustana.

Luvussa 3 esitellään yleiset, sekä päiväkotien että koulujen suunnittelua koskevat ohjeet. Luvuissa 4 ja 5 käydään läpi päiväkotien ja koulujen omat, kohdennetut ohjeet.

2 Hankkeiden suunnittelun lähtökohdat

Oppimistilojen suunnittelussa tärkein tavoite on varmistaa lapsien ja oppilaiden hyvä oppiminen ja kasvaminen. Oppimisympäristöjen on tuettava monipuolista ja pedagogisesti perusteltua toimintaa.

Toimitilojen ja toimintavälineiden on oltava asianmukaisia ja niissä on huomioitava turvallisuus, esteettömyys, saavutettavuus sekä yhdenvertaisuus. Tilat tulee suunnitella niin, että niillä mahdollistetaan sujuva arki. Tilojen tulee tukea yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutusta lasten ja henkilöstön välillä sekä kannustaa lapsia leikkimään ja liikkumaan. Tilojen tulee huomioida ikätasoinen kehitys.

Varhaiskasvatuslaki

Lähtökohtana päiväkotien suunnittelussa on luoda Varhaiskasvatuslain (540/2018) mukaisesti ympäristö, joka on kehittävä ja oppimista edistävä sekä terveellinen ja turvallinen lapsen ikä ja kehitys huomioon ottaen. Tilasuunnittelun perustana ovat päiväkodin toiminnalle ja pedagogiikalle asetetut tavoitteet sekä tilan toiminnallisuus lasten, henkilökunnan ja huoltajien näkökulmasta.

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatusympäristö ymmärretään laajasti psyykkisenä, fyysisenä ja sosiaalisen tilana, jossa toimitaan lasten ja aikuisten keskinäisessä vuorovaikutuksessa. Varhaiskasvatusympäristö on olennainen osa pedagogiikkaa ja fyysinen ympäristö – sekä sisä- että ulkotiloissa - tulee nähdä toiminnallisena, dynaamisena, jatkuvasti kehitettävänä ja uudistuvana osana varhaiskasvatuksen toimintaa.

Perusopetuslaki

Lähtökohtana koulujen suunnittelussa on luoda Perusopetuslain (628/1998) mukainen ympäristö, joka tukee oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen ja antaa heille elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja.

Perusopetus on yleissivistävää koulutusta, jolla on sekä kasvatus- että opetustehtävä. Peruskoulutus käsittää vuosiluokat 1-9, ja on tarkoitettu 7-16 vuotiaille. Koulun toimintakulttuurin ja oppimisympäristöjen tulee olla turvallisia ja terveellisiä, huomioida oppilaiden yksilölliset tarpeet, sekä tukea yksilön ja yhteisön kasvua, oppimista ja vuorovaikutusta (Valtioneuvoston asetus 422/2012).

Joustavuus ja muunneltavuus

Tilasuunnittelulla mahdollistetaan tilojen käytön joustavuus. Joustavuuden varmistamiseksi tilojen tulee olla helposti ja kustannustehokkaasti muunneltavia. Rakennukset suunnitellaan pitkäikäisiksi vuosikymmenten tarpeisiin. Tilat ja rakenteet suunnitellaan yleispäteviksi siten, että sisällön tai lapsi/oppilasmäärän muuttuessa merkittäviä tilamuutoksia ei tarvitse tehdä, esimerkiksi siten, että ne on mahdollista ottaa päiväkotitai koulukäyttöön ilman merkittäviä muutoksia. Mahdollisissa tulevaisuudessa tulevat kuitenkin huomioida rakennuksen suunniteltu alkuperäinen maksimikapasiteetti (lapset/oppilaat/henkilökunta) tilojen ja talotekniikan osalta. Muunneltavat tilat tukevat myös pienryhmätoimintaa sekä lisäävät kustannustehokkuutta pitkällä aikavälillä.

Monikäyttöisyys ja tilatehokkuus

Yksi lähtökohta suunnittelussa on kaikkien tilojen mahdollisimman korkea käyttöaste toiminta-aikana. Päiväkotitai koulurakennukset ovat osittain kaupunkilaisten käytettävissä vapaa-ajantoimintaan, joka edistää tilojen tehokasta käyttöä. Monikäyttöisyyden edistämiseksi tilat suunnitellaan tavalla, joka mahdollistaa niiden hyödyntämisen erilaisiin tarpeisiin.

Päiväkotien ja koulujen omat toiminnan periaatteet

Tila- ja oppimisympäristöjen suunnittelun lähtökohtana ovat päiväkotien ja koulujen toiminnalle asetetut tavoitteet, oppilaat, päiväkodin lapset sekä henkilökunta. Kulloisenkin päiväkodin ja koulun toiminnan periaatteet, tilat ja tilantarve määritellään hankkeen tarveselvitysvaiheessa ja sitä tarkennetaan tarvittaessa hankesuunnitteluvaiheessa. Tilasuunnitteluvaiheessa kuullaan ja osallistetaan tilojen käyttäjiä, eli lapsia, oppilaita sekä päiväkotien ja koulujen henkilökuntaa. Osallistamalla luodaan yhteisöllisyyttä ja saadaan luotua lapsille ja opiskelijoille toimivia tiloja. Osallistaminen järjestetään vähintään piha- ja irtokalustesuunnittelua koskien.

Huoltajat ja asukaskäyttäjät pääsevät vaikuttamaan palveluverkoston tarkastelu- ja kaavoitustyövaiheessa.

Esi- ja alkuopetuksen yhteistyömalli

Järvenpään kaupungin esi- ja alkuopetuksen yhteistyömallin tavoitteena on rakentaa lapsen opinpolku esiopetuksesta alkuopetukseen osana lapsen koulupolkua. Esiopetusryhmä siirtyy pääsääntöisesti sellaisenaan yhteistyökouluun. Toimintamalli mahdollistaa lapsen yksilöllisen huomioimisen ja oikea-aikaisen tukemisen. Esi- ja alkuopetuksen yhteistyössä eri-ikäiset lapset voivat toimia suurissa ryhmissä tai lapset voidaan jakaa pienempiin oppimisryhmiin. Yhteistyö on säännöllistä, suunnitelmallista ja tavoitteellista. Sisältöä ohjaavat Järvenpään kaupungin esi- ja alkuopetuksen opetussuunnitelmat ja toiminta perustuu perusopetuksen ja esiopetuksen opetussuunnitelmiin. Jotta yhteistyötä voidaan toteuttaa mahdollisimman sujuvasti, 0.-2.-luokkien tilojen tulee olla lähekkäin. Mikäli perusparannuskohteissa ei ole mahdollista saada kaikkia alkuopetuksen luokkia vierekkäin, pitää pyrkiä sijoittamaan luokat 0-2 ainakin yksisarjaisena vierekkäin.

Suunnittelua ohjaavat dokumentit

Toiminnallisten suunnitteluohjeiden lisäksi suunnittelun lähtökohtana ovat olleet seuraavat dokumentit:

- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022
- Järvenpään kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2022, Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöt, luku 3.2.
- Varhaiskasvatuslaki ja -asetus 540/2018, 2018/753
- Esiopetuksen opetussuunnitelmien perusteet 2014
- Järvenpään esiopetuksen opetussuunnitelma 2023
- Perusopetuslaki 1998/628
- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014
- Järvenpään kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelma 2014
- Työturvallisuuslaki 2002/738
- Järvenpään strategia
- RT 103689, Päiväkotien suunnittelu
- RT 103085, Päiväkodin ja perusopetuksen tilat. Turvallisuuden suunnittelu
- RT 103084, Päiväkodin ja perusopetuksen tilat. Ulkotilojen suunnittelu
- RT 103080, Perusopetuksen tilat. Suunnittelun lähtökohdat
- RT 103081, Perusopetuksen tilat, tilasuunnittelu
- Palvelukeittikonseptit

- Toimitilojen suunnittelu: puhtauspalveluiden huomioid
- Resurssiviisas Järvenpää -tiekartta
- Mestari-toiminnan resurssiviisaus hankeohje
- Mestariyhtiöt – Resurssiviisauden tiekartta

3 Yleiset vaatimukset tiloille

Tilojen henkilömäärien mitoitus

Tilojen henkilömäärien mitoitus tehdään tarveselvityksen ja LVI-suunnitteluohjeen mukaisesti huomioiden eri tilojen käyttötarkoitukset. Pohjapiirustuksiin (arkkitehti- ja iv-piirustukset) merkitään tilaa käyttävä henkilömäärä (suunniteltu maksimimäärä). Salien (kokoontumistilojen) osalta määritetään maksimihenkilömäärä. Tilojen muunneltavuus (siirtoseinät) on otettava huomioon ilmamääriä laskettaessa.

Tilojen iltakäyttö

Tilat ovat kaikkien oppilaiden yhteiskäytössä ja yhä useammin myös talon ulkopuolelta tulevien iltakäytössä. Iltakäytössä olevien tilojen rajaaminen on näin ollen otettava huomioon tilasuunnittelussa, rakenteellisessa kulunvalvonnassa, kaikissa alueen lukituksissa (ovet, kaapit, poistumistielukitus jne.), sähköisessä kulunvalvonnassa, ovien avautumissuunnissa ja pelastussuunnittelussa.

Iltakäytön rajat ja kulkualueet tulee merkitä selkeästi pohjapiirustuksiin jo hankesuunnitteluvaiheessa. Iltakäytön rajapinta hoidetaan pääsääntöisesti ovien lukituksin. Iltakäytölle toteutetaan mahdollisuuksien mukaan yksi tila, jossa ns. kotikeittiökalustus (esim. kabinetti tai puuhapaja ratkaisulla). Iltakäytön rajauksissa on huomioitava myös mm. wc-tilojen sekä esteettömän wc:n tarve. Tilat keskitetään ja niiden väliset yhteydet minimoidaan. Iltakäytön reitit ja tilavyöhykkeet suunnitellaan siten, että ruokasalia ja salia on mahdollista vuokrata kahdelle erilliselle toimijalle samalle ajalle. Iltakäyttöön osoitettuihin tiloihin tulee

olla suora yhteys ulkoa. Naulakko- / naulakkotila sekä kenkätelineet sijoitetaan iltakäytön sisäänkäynnin läheisyyteen.

Päiväkodeissa iltakäytön tilat suunnitellaan siten, että ne ovat selkeästi erotettavissa varhaiskasvatuksen tiloista. Tavoitteena on, että kaikkia tiloja voidaan vuokrata ulkopuoliseen käyttöön, mutta selkeitä iltakäytön tiloja ovat sali, ruokasali sekä pienkeittiö/kohtaamispaikka/puuhapaja.

Turvallisuus

Kaikkien tilojen suunnittelussa kiinnitetään huomiota turvallisuuteen niin arkisen toiminnan kuin pelastautumisen, pelastamisen ja suojautumisen osalta. Rakennusten sisätilat merkitään niin, että henkilökunnalla ja oppilailla on selkeä yhteinen käsitys siitä, missä osassa rakennusta he ovat ja miten sitä nimitetään. Rakennuksessa liikkumista ja suunnistamista voidaan helpottaa muun muassa pintojen värityksellä, selkeillä kerrosmerkinnöillä tai muilla merkinnöillä latioissa ja seinissä. Tiloissa on oltava oven molemmin puolin selkeä nimi tai muu tunnistus. Samoja merkintätapoja on noudatettava kiinteistötietolaatikon pohjapiirroksissa ja paikantamiskaavioissa.

Opetus- ja ryhmätilojen tulee tarvittaessa olla rajattavissa muista tiloista. Tilojen tulee lähtökohtaisesti olla lukittavia ja niissä tulee olla mahdollisuus paeta kahteen eri suuntaan. Tilojen välillä tulee olla näköyhteyksiä valvottavuuden mahdollistamiseksi, kuitenkin eri tilojen toiminnalliset piirteet huomioiden. Tilojen sisäovissa ja -seinissä olevien ikkunoiden tulee olla vaaratilanteessa helposti ja nopeasti peitettävissä esimerkiksi kaihtimin tai verhoihin. Sellaiset seinät, joissa on läpinäkyvien lasirakenteiden lisäksi suojaa antavia umpiosia, ovat väkivaltatilanteissa turvallisempia kuin kokonaan lasirakenteiset seinät. Lasirakenne voi alkaa esimerkiksi kiintokalusteen yläpuolelta.

Paloturvallisuuteen liittyvät opasteet toteutetaan määräysten mukaisesti. Alkusammutuskaluston ja hätäpoistumisreittien suunnittelussa käytetään paloteknisen asiantuntijan apua. Poistumisteille ei suunnitella liukuovia tai kiintokalusteita, jotka voivat haitata hätäpoistumista. Paloilmoittimen yhteyteen sijoitetaan kahdet paikantamiskaaviot paloilmoittimen toteutuspöytäkirjan mukaisesti. Palo-ovien tulee olla joko sulkulaitteella varustettuja ovia (joista kuljetaan avaamalla ovi manuaalisesti tai avauspainikkeella) tai aukipitolaitteella varustettuja ovia (sulkeutuvat palohälytystilanteessa).

Kohteeseen varataan jauhesammuttimien rinnalle esim. vaahtonestesammuttimia ja CO₂ sammuttimia, jotka ovat myös iltakäyttäjien käytettävissä. Alkusammutusvälineet sijoitetaan niin, etteivät ne ole suoraan lasten ja nuorten käyttämän oven vieressä tai liikkumisen tiellä ja

että ne eivät lisää riskiä ilkeikavallalle. Jokaiseen toiminnalliseen tilaan tulee varata ensiapukaappi vesipisteen läheisyyteen.

Sisustustekstiileissä ja irtokalustuksessa huomioidaan palomääräykset ja turvallisuus. Naulakot tai muut kalusteet eivät saa kaventaa poistumistielevyyttä rakennuksessa. Kiinteissä rakennuskalusteissa vaadittu päästötaso on M1. Tarvittavissa ratkaisuisa tulee käyttää PVC vapaita tuotteita ja materiaaleja.

Sisä- ja ulko-opasteet

Rakennuksissa suunnistettavuus toteutetaan pääasiallisesti arkkitehtuurisin keinoin tilojen rakenteellisella suunnittelulla sekä väri- ja materiaalikontrasteilla. Opastuksella tuetaan kulkemista ja suunnistamista tilojen välillä. Opasteiden tulee olla tarkoituksenmukaisesti sijoitettuja sekä kaikille käyttäjille selkeitä ja helposti luettavia.

Sisäopasteisiin lukeutuvat sisääntuloaulojen yhteyteen sijoitettavat pääopastekartat, kerros- ja suuntaopasteet, kerrosnumerointi, tilanumerointi ja -nimet sekä poistumistieopasteet.

Ulko-opasteisiin lukeutuvat yksikön nimikyltti, osoitekyltti sekä alueopastetaulu/kartta. Kaikki ulko-opasteet sijoitetaan näkyville paikoille valaistuina. Nimikyltti asennetaan rakennuksen julkisivuun irtokirjaimin. Kyltti sijoitetaan siten, että se johdattaa tulijan johdonmukaisesti rakennuksen tiloihin. Alueopastetaulussa/kartassa esitetään vähintään pysäköintialueet saattopaikkoineen, pelastustiet, rakennuksen sisäänkäynnit (nimetään aakkosin), sisäänkäynnit ryhmätiloihin sekä iltakäytön sisäänkäynnit. Keittiön tavarantoimitukselle suunnitellaan selkeät opasteet.

Alueen asukkaat voivat käyttää päiväkotien ja koulujen pihoja ilta-aikaan ja portteihin kiinnitetään kyltti, jossa informoidaan asiasta. Pihat varustetaan lisäksi kyltillä, johon on kirjattu paikan sijainti, hätänumero sekä puhelinnumero, johon viallisista välineistä voi ilmoittaa, sekä opastekyltillä, jossa tekstit: ”Käyttö kielletty kello 22-07 välisenä aikana”, ”Asiaton oleskelu kielletty” sekä ”Koiran ulkoilutus kielletty”.

Pysäköintialueelle sijoitetaan kyltti ”Tyhjäksi kielletty”. Tontille tarvittavat liikennemerkkit (esim. pysäköinti, jne.) sisältyvät hankkeeseen (suunnittelu ja toteutus). Muut ulko-opasteet sovitaan erikseen.

Tupakointikielto

Päiväkotien ja koulujen ulkotiloissa tulee olla tupakointikieltoa osoittavat opasteet. Tupakkalaki 549/2016 kieltää tupakoimisen päiväkotien sekä koulujen sisä- ja ulkotiloissa. Tupakointikielto on voimassa jatkuvasti aukioloajoista riippumatta ja koskee siis myös esimerkiksi kesäloman aikana ulkoalueilla järjestettäviä tapahtumia. Kielto koskee myös savuttomien tupakkatuotteiden (esimerkiksi purutupakka ja nuuska) sekä sähkösavukkeiden käyttöä. On huolehdittava siitä, ettei tupakansavu pääse kulkeutumaan alueelle, jolla tupakointi on kielletty, eikä haju ilmanvaihdon kautta sisätiloihin.

Yhteisöllisyys

Oppimistilojen suunnittelulla tuetaan sekä fyysisesti että sosiaalisesti turvallista ja toimivaa yhteisöä. Tilaratkaisut mahdollistavat esimerkiksi tilojen yhdistelyn suuremmiksi kokonaisuuksiksi juhlia tai tapahtumia varten. Yhteisöllisyyden vahvistamiseksi rakennuksiin varataan paikkoja oppilastöiden ja projektien esille panoon.

Sen lisäksi, että tilaratkaisuilla mahdollistetaan yhteisöllisyys, niillä mahdollistetaan myös lasten ja oppilaiden itsesäätely sen osalta, missä määrin he tahtovat osallistua yhteiseen tekemiseen. Lapsilla ja oppilailla tulee olla mahdollisuus vetäytyä omaan rauhaan tarvittaessa.

Liikunnallisuuden tukeminen

Lasten ja nuorten fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin edesauttamiseksi suunnittelulla tuetaan liikkumista ikään sopivalla tavalla. Sisä- ja ulkotilojen tulee kannustaa jokaista lasta ja oppilasta liikkumaan ja kehittämään motorisia taitojaan. Liikunnallisuutta tuetaan paitsi hyvin suunnitelluilla liikuntatiloilla ja -saleilla, myös oppimis- ja välituntitiloilla. Tilasuunnittelulla mahdollistetaan toiminnallisten oppimistapojen toteutuminen.

Esteettömyys ja saavutettavuus

Tilojen tulee olla kaikille käyttäjille sekä sosiaalisesti että fyysisesti saavutettavia. Kasvatuksen, opetuksen ja oppimisen tulee olla kaikille yhdenvertaista. Toiminnallisten tilojen suunnittelussa tulee mahdollistaa niiden esteettömyys ilman erityisjärjestelyjä.

Kulkureitit rakennuksessa

Kulkureittien suunnittelussa kiinnitetään huomiota siihen, etteivät ne lisää häiritsevää ohikulkua. Kulkureittien tulee olla riittävän väljiä sekä turvallisia. Toiminnot tulee sijoittaa tavalla, joka mahdollistaa sujuvan siirtymisen tilojen välillä.

Kaikista toiminnallisista tiloista tulee olla vähintään yksi poistumisreitti, josta päästään kahdelle poistumisreitille. Poistumisreitien leveys määritellään henkilömäärän mukaan, mutta sen tulee olla aina vähintään 1200 mm. Reitit tulee merkitä yhtenevällä ja tunnistettavalla tavalla. Poistumisreitillä ei saa olla liukuovia, jotka voisivat jumittua tai muuten estää poistumista tiloista. Uloskäytävien ja niihin johtavien tilojen ovien tulee avautua poistumissuuntaan, jos niistä poistuvien henkilöiden määrä on yli 60. Merkkivalot sijoitetaan siten, että niiden osoittamalle reitille on helppo yhteys tilasta, ne eivät saa sijaita esimerkiksi lasiseinän tai ikkunan takana.

Viihtyisien oppimistilojen olosuhteet

Akustiset vaatimukset tiloille

Päiväkotien ja koulujen tiloissa tulee olla hyvä akustiikka, joka mahdollistaa häiriöttömyyden. Suunnittelussa kulkuyhteyksien osalta tulee kiinnittää huomiota siihen, että oppimistilojen toiminnalle ei aiheudu häiriöitä rakennuksen sisäisestä liikenteestä. Lisäksi sellaiset toiminnot, jotka aiheuttavat merkittävästi ääntä tulee sijoittaa tarkoituksenmukaisesti täydellistä hiljaisuutta vaativiin tiloihin nähden.

Kaikkien tilojen ja rakenteiden suunnittelussa ja toteutuksessa huolehditaan mahdollisimman hyvästä akustiikasta / äänenvaimennuksesta ja tilojen välisestä äänieristyksestä. Kohteen tulee täyttää standardissa SFS 5907 esitetyt koulutilojen akustiset vaatimukset vähintään luokassa B. Erityisesti opetus- ja toimintatilojen kaikuun ja mukavaan ääniympäristöön kiinnitetään huomiota suunnittelussa ja toteutuksessa. Tiloissa, joissa käydään luottamuksellisia keskusteluja, akustisten vaatimusten tulee täyttää luokka A. Käyttötiloissa tulee lähtökohtaisesti olla akustoitua pintaa 110 % tilan lattiapinta-alasta. Vaimennuslevyt asennetaan koko sisäkaton alueelle sekä seinille tarvittavassa laajuudessa. Pintojen tulee olla kestäviä ja helposti siivottavissa, myös alakaton yläpuolisten rakenteiden tulee täyttää puhtausluokka P1. Katosta ripustettavia tai muuten vaikeasti siivottavia vaimennuslevyjä ei käytetä.

Kohteen toteutussuunnitteluvaiheessa tilataan tarvittaessa akustista suunnittelua joko koko rakennuksen tai erikseen päätettävien alueiden osalta. Tilat suunnitellaan muuntojoustaviksi ja suunnitteluvaiheessa huomioidaan tilojen mahdolliset käyttötarkoitusten muutokset. Suunnittelussa huomioidaan tilojen muunneltavuus myös ääneneristävyyssvaatimuksissa.

Sisävalaistus

Sisävalaistuksen suunnittelussa tulee lähtökohtaisesti mahdollistaa suora luonnonvalo toiminnallisiin tiloihin. Ikkunoiden suunnittelussa tulee niiden koon, sijoituksen ja suuntauksen sekä auringonsuojauksen ja lasien teknisten ominaisuuksien osalta kiinnittää huomiota siihen, etteivät tilat pääse ylikuumenemaan. Sälekaihtimia voidaan käyttää, mikäli ne saadaan asennettua lasien väliin, muissa tapauksissa aurinko- ja näkösuojana käytetään muunlaista ratkaisua, kuten rullakaihtimia. Pimennettäviin tiloihin tulee suunnitella pimentämiseen sopiva ratkaisu.

Valaistusratkaisujen suunnittelussa huomioidaan tilakohtaisesti niissä tapahtuvien eri toimintojen vaatima valaistuksen säädettävyyttä. Valaistus ei saa häikäistä eikä häiritä. Valaistustasojen tulee olla voimassa olevan standardin sekä rakennussuunnitteluohjeen ja sen liitteiden mukaiset. Valaistuksen suunnittelussa mahdollistetaan energiansäästö, joka toteutuu tilakohtaisesti säädettävällä valaistuksella ja tarveohjauksella.

Sisäilmasto

Tilat suunnitellaan helposti siivottaviksi ja huollettaviksi. Hankalasti puhdistettavien tasojen, valaisinmallien ja rakenteiden suunnittelua tulee välttää. Rakennukset suunnitellaan lähtökohtaisesti kengättömiksi sisäänkäynti- ja eteiskäytävillä, jotta lian ja kosteuden kulkeutuminen rakennukseen voidaan välttää.

Ilmanvaihdon suunnittelussa tulee huomioida eri leikkimis- ja työskentelyasennot sekä korkeudet. Ilmanvaihto ei saa aiheuttaa vetoisuutta tiloihin, ja tästä tulee huolehtia etenkin uloskäyntien osalta.

Jäähdytystarpeen määrittelyssä huomioidaan mahdolliset loma-ajan hoidot ja toiminnan erityispiirteet (mm. opetus toiminta-alueittain). Henkilökunnan työ- ja taukotilojen, sekä kouluterveyden- ja oppilashuollon tilojen jäähdytystarve ratkaistaan olosuhdesimulointien perusteella.

Palvelualueen linjauksien mukaiset koko kesän auki olevat päiväkodit varustetaan koneellisella viilennyksellä. Päiväkodin tiloja palveleva ilmastointikone varustetaan jäähdytysyksiköllä.

Vesipisteet

Rakennuksien vesipisteiden sijoittamisella tuetaan tilojen toimintaa sekä hygienian ylläpitämistä. Vesipisteiden altaiden tulee kestää kulutusta ja niissä on oltava riittävät reunat tai kaadot. Jos vesipiste toteutetaan osana kiintokalusteryhmää, sen yhteyteen tulee varata riittävästi laskutilaa. Käsienpesupisteiden yhteyteen sijoitetaan saippua- ja käsipaperiannostelijat.

Ekologisuus, kestävyys ja kierrättäminen

Oppimisympäristöjen suunnittelussa huomioidaan ekologisuuden näkökulma sekä kestävyys ja kierrättäminen. Tämä palvelee niin kustannustehokkuutta kuin myös pedagogiikkaa, sillä ilmastomuutoksen torjunta, kiertotalous ja kestävä elämäntapa kuuluvat kaikilla asteilla varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmiin.

Toiminta-alueille, tilaryhmiin, siirtymätiloihin ja yhteisille alueille suunnitellaan lajittelu- ja kierrätysastiat. Lajitteluastiat suunnitellaan sellaisiksi, että kaikki tilojen käyttäjät voivat käyttää niitä.

Piha-alueet

Piha-alueen suunnittelun lähtökohtana on luoda toimiva ja turvallinen piha, joka on kestävä sekä helppo huoltaa ja ylläpitää. Pihojen tulee olla oppilaiden näkökulmasta monipuolisia ja vaihtelevia. Piha-alueet suunnitellaan ensisijaisesti leikki-, opetus- ja välituntikäyttöön, mutta myös alueen asukkaat sekä iltapäiväkerho ja harrastukset voivat hyödyntää niitä päiväkotien ja koulujen toiminta-ajan ulkopuolella. Pihasuunnittelulla pyritään edistämään liikunnallisuutta ja tarjoamaan monipuolisia liikuntamahdollisuuksia kaikille pihojen käyttäjille. Leikkivälineiden valinnassa korostetaan yhteiseen tekemiseen kannustavia välineitä.

Leikki- ja välituntipihat pyritään suuntaamaan lämpimään ja aurinkoiseen ilmansuuntaan. Piha-alue suunnitellaan siten, että lapset ja oppilaat voivat ulkoilla sujuvasti myös sade- ja hellekeleillä: tontille sijoitetaan tarvittava määrä katoksia sateelta ja auringolta suojautumiseen sekä isoja puita varjopaikoiksi. Olemassa olevien puiden säilyttämistä on aina

tutkittava suunnitteluvaiheessa, näissä ei kuitenkaan saa olla pään ja kaulan juuttumisrakoja eli oksien haaroja alaosassa. Istutettavien puiden tulee olla riittävän isoja, jotta niillä on kasvuedellytyksiä. Puita tai muista istutuksia ei suunnitella rakennusten tai sisäänkäyntien viereen, eikä myrkyllisiä kasveja saa sijoittaa tontille tai sen välittömään läheisyyteen ollenkaan. Kasvien koko, hoitotarve ja olosuhteet selvitetään valintoja tehtäessä. Kasvillisuuden tulee olla huollettavuuden kannalta mielekästä ja sen tulee olla kulutusta kestävä. Mikäli istutusalueet eivät kestä leikkiä, niiden läpikulkeminen tulee estää.

Pihat jäsenellään lähi- ja liikuntaleikkejä varten käyttämällä hyväksi maaston tasoeroja, erilaisia luonnonmuotoja, kasvillisuutta jne. Suunnittelussa huomioidaan kokonaisuudessaan luonnon monimuotoisuus ja tasaisella tontilla käytetään keinotekoisia maaston loivaa muotoilua tontin elävöittämiseksi. Suuria korkeuseroja sekä kumpuja tulee välttää. Pihojen pintojen tulee olla kulutusta kestäviä. Rakennuksen lähialueella pinta ei saa olla sellainen, että siitä kulkeutuu sisätiloihin esim. irtohiekkaa, kivituhkaa tai hiekkapölyä. Tästä syystä hiekkalaatikoita ei saa sijoittaa sisäänkäyntien välittömään läheisyyteen. Eri materiaalien välisten saumakohtien rakenne ja keskinäiset tasoerot on esitettävä leikkauksin ja irtokivialueet tulee sitoa sideaineella. Osan pinnoista tulee olla sellaisia, että ne mahdollistavat pihan ympärivuotisen käytön (kuten esim. tekonurmi). Pihalle suunnitellaan asfalttipinnoitettu alue, jossa lapset voivat muun muassa pyöräillä ja käyttää potkulautaa. Pihan osat kantataan, ettei esim. hiekkaa ajaudu asfaltille.

Pihalla tulee olla mahdollisuus myös istua ja rauhoittua, joten sinne suunnitellaan tähän sopivia kalusteita. Kalusteiden tulee olla sopivia myös henkilökunnalle.

Piha-alueelle sijoitetaan roska-astioita aikuisten käyttökorkeudelle sekä lipputanko. Ympäri pihaa sijoitetaan vesipisteitä kasvien kastelua, piha-alueen puhtaanapitoa sekä mahdollisia vesileikkejä varten. Vesisulut sijoitetaan rakennuksen sisätiloihin ilkivallan ehkäisemiseksi.

Pihan, varusteiden ja rakenteiden suunnittelussa pyritään mahdollisimman selkeään ratkaisuun huomioiden yleisiin alueisiin kohdistuva suuri kulutus ja ilkivaltariski sekä kunnossapidon näkökulma.

Pihojen turvallisuus

Piha-alueiden turvallisuuden suunnitteluun kuuluvat niiden valvottavuus, materiaali-, kaluste- ja kasvivalinnat, korkeuserojen suunnittelu maastonmuodoissa ja rakenteissa, liikennejärjestelyt, lumenlajituspaikkojen sijoitus sekä hulevesien käsittely.

Leikkivälineiden ja niiden sijoituspaikkojen, turvaetäisyyksien yms. on täytettävä EU-normit

(EN1176). Pihakalusteet ja välineet tulee sijoittaa niin, ettei niiden kautta pääse kiipeämään katolle tai rakenteiden yli. Kaikki kiinteät rakenteet suunnitellaan turvallisiksi käyttää, eikä niihin tai niiden kiinnityksiin saa jäädä rakoja, joihin lapsi tai oppilas voi jäädä kiinni. Suojaamattomien teräsrakenteiden käyttöä ei hyväksytä. Materiaalien ja pinnoitteiden tulee olla myrkyttömiä, eivätkä ne saa olla missään sääolosuhteissa liukkaita.

Välineiden tulee olla sopivia mahdollisimman monen ikäisille lapsille ja niiden korkeudet ja perustamistapa tulee merkitä suunnitelmiin. Näissä noudatetaan valmistajien ohjeita. Keinut sijoitetaan turvallisuussyistä korkeintaan kahden ryhmiin ja sivuun kulkuväylistä. Niiden ympärille sijoitetaan juoksuesteet. Liukumäissä käytetään leveää teräslukua, jota ei liian kuumenemisen vuoksi pidä suunnata etelään päin. Liukumäet voivat olla vapaasti seisovia tai maastoon sijoitettuja, mutta niiden lähtötasanne ei saa olla maapohjainen vaan se on rakennettava esimerkiksi puusta. Ulkoliikuntavälineillä on omat standardinsa, jotka saattavat poiketa leikkipaikkavaatimuksista, mutta koulujen ja päiväkotien pihoilla noudatetaan aina tiukempaa eli leikkipaikkavaatimuksien mukaista standardia.

Piha-alueet suunnitellaan siten, että ne ovat helposti valvottavissa, välttämällä esimerkiksi kuolleita kulmia. Kalusteiden ja varusteiden sijoittaminen näkyville paikoille lisää pihan sosiaalista valvottavuutta myös päiväkotien ja koulujen toiminta-aikojen ulkopuolella. Pihan välineet ja rakenteet eivät saa muodostaa näkemäesteitä. Piha-alueille ei suunnitella irtoneisia kalusteita tai varusteita. Päiväkodin piha-alueet aidataan kokonaan mutta koulujen pihoja ei aidata.

Kumpareiden rakennekerrokset määritellään siten, ettei lähelle pintaa sallita lohkareita tai muuta vaarallista materiaalia. Kumpareiden on täytettävä EU-standardit.

Piha-alue suunnitellaan tasaiseksi, jotta sadevesi ei muodosta alueelle liian isoja vesilätäköitä. Mikäli tontti edellyttää hulevesien viivästysrakenteita, ratkaisuna käytetään ensisijaisesti maanalaista hulevesisäiliötä. Viherpainanteita voidaan käyttää tapauskohtaisesti ja ne voivat toimia tällöin yhtenä toiminnallisena elementtinä (lasten leikit, opetuksellinen näkökulma). Hule- ja pintavesiratkaisuissa on otettava huomioon käyttäjien turvallisuus. Pihoihin ei tule toteuttaa sellaisia suurempia kosteikkoalueita, jotka jäätyvät talvisin, eikä syvempiä viivyttämisaluita. Lopullinen päätös käytettävästä ratkaisusta tehdään tapauskohtaisesti huomioiden turvallisuus sekä toiminnalliset ja tekniset näkökulmat (kustannukset ja ylläpito).

Kattovedet ohjataan suoraan sadevesikaivoihin. Mahdolliset pihojen hiekoituslaatikoiden kannet eivät saa olla avattavissa lapsen voimin. Pihalle sijoitetaan vesipostit.

Ennen pihan käyttöönottoa tehdään käyttöönottotarkastus.

Pihojen valaistus

Pihavalaistus suunnitellaan voimassa olevan ulkovalaistusstandardin (EN 12464-2) vaatimukset täyttäväksi, huomioiden piha-alueen erilaiset käyttötarkoitukset ja niiden vaatimukset valaistukselle. Pihavalaistuksen tulee olla miellyttävää ja tukea valvottavaa ja turvallista ulkoilua kaikkina vuodenaikoina. Katvealueita ei saa syntyä. Valaistuksen valinnassa suositaan ratkaisuja, jotka ovat vähemmän alttiita ilkeilylle.

Valaistuksen tulee tarjota tasapainoinen valoisuusjakauma näkökentässä ja suuria alueellisia vaihteluja valaistusvoimakkuuksissa tulee välttää. Poikkeuksena tästä on seinäpintojen ja tasoerojen lisävalaistus, joka edesauttaa rakennuksen ja sen sisäänkäyntien hahmottamista. Valot eivät saa aiheuttaa haitallista häikäisyä suoraan tai peilauspintojen kautta. Valaistuksessa huomioidaan valaisimien kestävyys ja energiankulutus, kuitenkin tinkimättä valaistusasennuksen visuaalisista näkökohdista. Yöaikaan tapahtuva valaistus ei saa aiheuttaa haitallista valosaastetta.

Pelikenttien sekä miniareenoiden valaistus erotetaan erikseen ohjattavaksi muusta pihavalaistuksesta.

Pihojen kulkureitit

Pihan kulkureittien suunnittelussa on otettava huomioon, että esiopetuksen ja päiväkodin lapset saapuvat tai saatetaan päiväkotiin lähes aina piha-alueen kautta. Lapsien kulkureittien ja autoliikenteen risteämistä tulee välttää ja pihan eri toiminnalliset osat eriytetään omiksi turvallisiksi kokonaisuuksikseen. Kulku sisätiloihin iltakäyttöä varten suunnitellaan päiväkodeissa alueen ulkopuolelle esim. huoltokäytävien kautta, jos mahdollista.

Pihojen huolto

Piha-alueen pintojen suunnittelussa on huomioitava myös kiinteistön ylläpidon näkökulma: reittien ja oleskelualueiden tulee olla helposti hoidettavissa. Kulkureitit suunnitellaan ja mitoitetaan siten, että ne ovat kovapintaisia ja hoidettavissa koneellisesti. Toiminnalliset

alueet pyritään suunnittelemaan siten, että myös ne ovat pääosin koneellisesti hoidettavissa, mutta mikäli se ei ole mahdollista, niin alueet suunnitellaan muodoltaan sellaisiksi, että käsin tehtävä hoito on mahdollisimman helppoa. Lisäksi vältetään sellaisia sisäpihoja, joihin ei päästä koneellisesti tekemään huoltotöitä. Turva-alustat, tekonurmet ja vastaavat rakenteet sijoitetaan sellaisiin paikkoihin, joissa ei toteuteta koneellista ajoa. Portaita vältetään kunnossapidon näkökulmasta varsinkin, jos kohteeseen tulee aitoja leikkialueiden välille. Pihan eri alueet nimetään asema- ja pihapiirustukseen ylläpitotarkastuksia varten. Eri materiaalien välisten saumakohtien rakenne ja keskinäiset tasoerot on esitettävä leikkauksin.

Pihan kesä- ja talvihuolto (hiekoitus ja lumen läjitys) on otettava huomioon kulkureittien muotoilussa sekä välineiden ja pihan rakenteiden sijoituksessa. Kulku tontille suunnitellaan siten, että traktorilla tehtävä pihan huolto on mahdollista, joten ajoaukon on oltava vähintään 3000 mm leveä. Turvahiekka-alueiden ja hiekkalaatikoiden hiekka vaihdetaan säännöllisesti ja vaihtoon tarvittavan kuorma-auton on päästävä kyseenomaisten kohteiden läheisyyteen. Talvikunnossapidon alaisten kulkureittien minimileveys tulee määritellä, jotta auraukaskalusto mahtuu kulkemaan niillä. Aurattu lumi varastoidaan pääsääntöisesti omalle tontille, joten lumen läjitykselle on varattava riittävästi tilaa. Lumen läjityspaikka ei saa sijaita leikki-aidan vieressä lapsien karkaamisriskin vuoksi. On kuitenkin myös huomioitava, että lumien kuljettaminen pois tontilta onnistuu tarvittaessa. Turvallisuuden osalta huomioidaan katolta putoavan lumen estäminen tai rajaaminen.

Huoltopihat järjestetään keittiön sisäänkäynnin yhteyteen erilleen välituntipihoista ja jalankulkureiteistä. Huoltopihalle sijoitetaan jätepiesti ja lukittava laatikko-/rullakkovarasto. Jäteastioina käytetään ensisijaisesti syväjäte-keräysastioita. Jätepiestien sijoituksessa tulee huomioida tuhopolttoriski, suojaetäisyydet rakennuksiin sekä mahdollinen palo-osastoinnin tarve.

Jätteiden kuljetusreitit tulee suunnitella mahdollisimman lyhyiksi ja selkeiksi. Saatto-, /oppilas- ja huoltoliikenne eivät saa mennä ristiin. Jäteastioiden tyhjennysalue merkitään pysäköintikieltoalueeksi. Suunnitteluvaiheessa huomioidaan myös teknisten tilojen vaatimat haalausreitit.

Saattoliikenne ja pysäköintitilat

Saatto- ja henkilökunnan autopaikkojen lukumäärä määritetään esiselvitys- ja/tai tarvesuunnitteluvaiheessa.

Paikkamäärä riippuu tontin sijainnista. Mikäli tontilla on voimassa oleva asemakaava niin sitä noudatetaan. Autopaikat sijoitetaan lähtökohtaisesti päiväkodin tai koulun tontille. Valtaosa päiväkotien ja koulujen tonteista sijoittuu valmiin kaupunkirakenteen sisälle ja yleensä niiden koko kasvaneisiin tarpeisiin nähden on pieni. Tästä syystä suunnittelun painopiste on

toiminnan suunnittelussa: ensin varmistetaan rakennuksen optimaalinen sijainti ja koko tontilla sekä piha-alueiden riittävyys. Jäljelle jäävälle tontin osalle suunnitellaan autopaikat.

Ääritapauksessa ydinkeskustan alueella ja tiiviissä kaupunkirakenteessa on mahdollista, että saatto- tai autopaikkoja ei pystytä järjestämään tontille. Tällaisissa tilanteissa joudutaan hyödyntämään viereistä katualuetta ja saattoliikenteen turvallisuus varmistetaan yhteistyössä yleisten alueiden suunnittelun kanssa. Rakenteellista pysäköintiä päiväkodille ja koululle ei suunnitella. Pysäköintialue suunnitellaan läpiajettavaksi, mikäli tontti ja sijainti sen mahdollistavat.

4 Päiväkotien lisävaatimukset

4.1 Päiväkotirakennus

Tilojen mitoitus

Palveluverkkosuunnitelma määrittelee varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palvelutarpeen. Päiväkodin tilat rakennetaan maksimikapasiteetin mukaan, joka määrittyy tilaneliöiden perusteella. Tunnuslukuna käytetään huoneistoalaa (maksimikapasiteetti = huoneistoala / 9 m² (neliömäärä/lapsi)). Huoneistoalaan kuuluvat toiminnalliset tilat pois lukien tekniset tilat ja keittiö.

Toimintatiloissa hyötyalaa (tilaohjelma-alaa) tarvitaan vähintään 7 hym² tilapaikkaa (= 1 lapsi) kohden. Pinta-alaan ei lasketa vain henkilökunnan käytössä olevia työtiloja, puku- ja pesutiloja sekä keittiötiloja. Pinta-alat tarkistetaan tapauskohtaisesti.

Varhaiskasvatus, esi- ja alkuopetus (0-2-luokat) muodostavat pienten lasten yksikön silloin kun se on mahdollista. Tällöin rakennuksessa on oma ruokailusali. Päiväkoteja rakennetaan myös isomman koulurakennuksen kiinteään yhteyteen (alakoulut, yhtenäiskoulut). Näissä ratkaisuissa kaikki käyttäjät hyödyntävät rakennuksen yhteisiä tiloja (mm. ruokasali, liikuntasali, henkilökunnan tilat). Tilat ja rakenteet suunnitellaan siten, että ne on mahdollista ottaa koulu- tai päiväkotikäyttöön ilman merkittäviä tilamuutoksia (sisäinen muuntojousto).

Päiväkodin yhteistilat ovat kaikkien lapsiryhmien yhteiskäytössä ja erikseen sovittaessa ulkopuolelta tulevien iltakäytössä. Tiloissa toimii myös koululaisten iltapäiväkerho.

Kaksikerroksinen päiväkotirakennus

Päiväkodin kaksikerroksinen ratkaisu on mahdollinen, mutta suunnitelmissa tulee kiinnittää huomiota toisen kerroksen ryhmätilojen ja leikkipihan välisen yhteyden toimivuuteen. Ulkotilasta tulee olla suora yhteys märkäeteiseen. Ensisijaisesti pyritään siihen, että märkäeteiset ovat samalla tasolla muiden ryhmien tilojen kanssa, mutta jos ratkaisu sitä edellyttää, märkäeteinen voi sijaita myös eri kerroksessa kuin ryhmätilat. Lasten päivittäin käyttämien portaiden etenemä ja nousu mitoitetaan lapsen näkökulmasta eli rakennusmääräyksiä loivemmiksi. Porrasratkaisuissa pyritään mahdollistamaan myös niiden toiminnallisuus (mm. liukumahdollisuus ja väli-/lepotasot). Mitoitus tarkistetaan suunnitteluvaiheessa. Korkeiden tilojen kaiteiden minimikorkeus lattiasta on 1400 mm. Kaidekorkeus on huomioitava ryhmätilojen ja tilan kalusteiden sijoittelussa.

4.2 Lapsiryhmien tilat

Kullakin lapsiryhmällä on omat toimintatilansa eli kotialueensa. Kaksi vierekkäistä lapsiryhmää muodostavat yhteisen toiminta-alueen, jotta toimintaa voidaan toteuttaa yhdessä (esim. tiimiparityö), toisin sanoen ryhmätilat ovat yhteiskäyttöisiä. Tilat suunnitellaan monikäyttöisiksi ja muuntojoustaviksi. Ryhmätiloille on esitetty tilaohjelmassa kokonaisneliömäärät, joita voidaan jakaa myös toisin kuin tilaohjelmassa on mainittu.

Sisäänkäynti

Lapsiryhmien sisäänkäyntien tulee avautua päiväkodin piha-alueelle. Sisäänkäynnin edessä tulee olla riittävän iso katos tai lippa, joka voi toimia sadekatoksena. Päiväkodin tiloihin tulee olla esteetön kulkureitti liikuntaesteisiä lapsia ja huoltajia varten. Pääsääntöisesti lastenvaunuille ja pyöräperäkärryille suunnitellaan erillinen kylmä ja tarvittaessa lukittava tila joko piha-alueelle tai rakennuksen yhteyteen. Sisäänkäynnin yhteyteen suunnitellaan ulkovesipiste kuravaatteiden pesua varten. Vesipisteiden määrät ja paikat suunnitellaan tapauskohtaisesti. Sisäänkäynnin läheisyydessä piha-alueella käytetään sidottuja pintamateriaaleja (esim. betonikivi tai asfaltti) riittävän laajalla alueella, jolla ehkäistään hiekan ja lian kulkeutumista sisätiloihin.

Märkäeteinen ja aula

Kurapesu- ja kuivaustilat sijoitetaan erilliseksi tilakseen sisäänkäynnin yhteyteen. Kurapesutila on märkien ja kuraisten vaatteiden huolto- ja säilytystila, ja hyvin toimivana se on tärkeä osa päiväkodin sekä esi- ja alkuopetuksen arkea. Tilan suunnittelussa huomioidaan erityisesti sen toimivuus sekä tilanvaraus pestäville ja kuivattaville vaatteille ja henkilökunnan työskentelylle vaatehuollossa. Myös henkilökunnan ulkovaatteille varataan tila. Suunnittelussa huomioidaan eteisen riittävä ilmanvaihto, joka toimii itsessään kuivaavana toimintona. Kuivauskaappien tulee mahdollistaa erilaisten materiaalien turvallinen kuivaus.

Aulatila on yksi päiväkodin tärkeistä paikoista ja siellä lasten vanhemmat tapaavat päiväkodin henkilökuntaa. Aulassa on paljon läpikulkuliikennettä ja lapset pukeutuvat ja riisuutuvat siellä päivän aikana useasti. Aulatila on usein kahden ryhmän yhteinen ja se voi olla luontevasti yhdistettävissä muihin varhaiskasvatuksen yhteisiin tiloihin. Aulatila suunnitellaan siten, että sitä voidaan käyttää myös pienryhmätilana. Muuntojousto huomioidaan tilan muodon ja kalusteiden suunnittelussa.

Märkäeteiset ja sellaiset sisäänkäynnit joista lapset kulkevat säännöllisesti, varustetaan oviverhopuhaltimilla. Oviverhokoneet toimivat ulkolämpötilan ja ovikytkimen perusteella ja ovat näin ollen energiatehokkaita. Oviverhokoneita ei kannata käyttää isoissa eteisissä tilan lämmittämiseen, mutta pienien koppien kohdalla tämä on toimivaa. Märkäeteisissä oviverhokoneita voidaan hyödyntää lämmityksessä ja kuivauksessa.

WC-pesuhuone

Pesutiloissa lapsi opettelee ja häntä ohjataan huolehtimaan omasta puhtaudestaan. Jokaiselle lapsiryhmälle varataan omat wc- ja pesutilat ja jokaista alkavaa kymmentä lasta kohden tulee olla wc-istuimien ja käsienpesuallas. Joka toiseen wc-tilaan sijoitetaan yksi lisä-wc-istuin, eli kolme wc-istuinta / yhden ryhmän tila. Kahden ryhmän yhteiseen wc-tilaan sijoitetaan näin ollen viisi wc-istuinta. Tiloissa hoidetaan usein myös pieniä lapsia, jolloin tarvitaan tilaa seinäkiinnitteiselle hoitopöydälle ja pesutilalle, jotka voivat olla korkeussäädettävät.

Ryhmä-/toimintatilat

Lapselle ominainen tapa toimia on leikkiminen, liikkuminen ja tutkiminen. Yhtenä varhaiskasvatuksen tavoitteena on varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja

turvallinen varhaiskasvatusympäristö. Varhaiskasvatuksen ryhmät tulee muodostaa ja tilojen suunnittelu ja käyttö järjestää siten, että varhaiskasvatukselle säädetyt tavoitteet voidaan saavuttaa. Päiväkodin yhdessä ryhmässä saa olla yhtä aikaa läsnä enintään kolmea hoito- ja kasvatustehtävissä olevaa henkilöä vastaava määrä lapsia.

Lasten ryhmä- /toimintatilat voidaan suunnitella monella tavalla. Tiloissa mm. levätään, leikitään, pelataan ja askarrellaan. Tilat tulee suunnitella viihtyisiksi, toiminnallisuutta mahdollistaviksi sekä käyttötarkoitukseltaan joustaviksi.

Lepotila suunnitellaan ja mitoitetaan kalusteiden mukaan. Lepotilaan suunnitellaan kaappisängyt 12 lapselle. Lisäksi voidaan tarvittaessa käyttää kerrossängyjä, irrallisia patjoja sekä vuodesohvia, mikäli toiminta sitä edellyttää. Kahden sängyn välissä on oltava väli, joka mahdollistaa pääsyn sängyn viereen, ja sängyjen välissä tulee olla liinavaatekaappi. Patjoille tarvitaan erillinen säilytyskaluste, joka voi olla esimerkiksi kaappi. Lepohuoneiden suunnittelussa tulee huomioida varateiden suunnittelu ja niiden turvallisuus. Kaksi huonetta tulee sijoittaa vierekkäin niin, että yksi henkilö voi valvoa lasten lepoa molemmissa tiloissa. Valvojalla tulee olla sekä näkö- että kuuloyhteys molempiin huoneisiin ja mahdollisuus päästä nopeasti apuun, jos jokin on hätänä.

Tiloissa käytettävät kalusteet ovat sekä lasten että aikuisten kokoa. Tiloissa on oltava runsaasti säilytystilaa.

4.3 Päiväkodin yhteistilat

Ruokailutila

Ruokailu tapahtuu lähtökohtaisesti koko päiväkodin yhteisessä ruokailutilassa. Vain tarvittaessa pienimmät lapset ruokailevat ryhmätiloissa. Jos tähän varaudutaan, varataan tilaa ruokakärryille, tasopintaa lämpölevyille etc. Tämä tarkentuu suunnittelun edetessä.

Ruokailutila sijoitetaan rakennuksessa niin, että siitä on hyvät yhteydet muihin tiloihin. Kulkureitit ruokailutilassa suunnitellaan siten, ettei tilan sisällä synny risteävää liikennettä.

Tilaa käytetään ruokailuaikojen ulkopuolella muussa toiminnassa ja siitä pyritään tekemään mahdollisimman moneen toimintaan soveltuva: esimerkiksi alueen asukkaiden kokous- tai juhlatila, liikuntatila, kokoontumistila, jne. Yksi mahdollinen ratkaisu on ruokailutilan sijoittaminen salin

läheisyyteen, jolloin tilat on mahdollista yhdistää yhdeksi isommaksi kokoontumistilaksi, ja jolloin myös iltakäytön sisäänkäynniltä on lyhyt yhteys liikuntasaliin. Tilojen väliin suunnitellaan tällöin hyvin ääntä eristävä siirtoseinä tai parioviratkaisu.

Käytettävien pintamateriaalien tulee olla hyvin kulutusta kestäviä ja helposti siivottavia. Lisäksi käsienpesu-, ruoanjakelu- sekä astianpalautusalueilla lattiamateriaalin tulee kestää myös nesteitä ja kosteutta. Rakenteet, tekniset ratkaisut (mm. valaistus) tulee suunnitella siten, että niihin ei kerry pölyä. Riippuvälisimmiä, joiden puhdistamiseen tarvitaan nostokalustoa, ei suunnitella kohteisiin. Heijastavia pintoja tulee välttää korkeissa tiloissa.

Sali

Sali lukeutuu päiväkodin yhteiskäyttötiloihin. Salia voidaan käyttää monenlaiseen toimintaan kuten liikuntaan, laulu- ja liikuntaleikkeihin, yhteisiin juhliin ja tilaisuuksiin jne., joten sen suunnittelun tulee mahdollistaa tilan käytön joustavuus ja monikäyttöisyys. Salin tulee olla suljettava tila ja sen kautta ei saa olla läpikulkuliikennettä. Se voidaan kuitenkin avata ja laajentaa ulottumaan esim. siirtoseinän avulla keskeisiin aulatiloihin. Siirtoseinän korkeuden tulee olla sellainen, että se on avattavissa yhden henkilön toimesta, maksimikorkeus on noin 2500 mm. Salin yhteyteen suunnitellaan tuolivarastot sekä säilytystilat musiikki- ja liikuntavälineille. Kiinteätä korotettua näyttämöä ei rakenneta. Näyttämönä voidaan käyttää esimerkiksi seinälle tukevasti kiinnitettävää puolapuunäyttämöä tai siirrettäviä kevytrakenteisia moduuleja. Tilojen akustointiin ja äänenvaimennukseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Puuhapaja

Puuhapaja mahdollistaa varhaiskasvatukselle sekä esi- ja alkuopetukselle tilan erilaiseen nikkarointiin, produktioiden tuottamiseen, musisointiin ja kuvataiteeseen. Pajatila sisältää nykyaikaisia rakenteluvälineitä ja tilan pedagogisessa käytössä hyödynnetään STEAM-ajattelua (Science, Technology, Engineering, Arts, Mathematics). Puuhapajaa voidaan käyttää myös lasten ruuan valmistamiseen ja leipomiseen (kotikeittiövarustus). Tilassa tulee olla 1-2 kotikeittiötasoista keittiötä. Tilaa tulee voida hyödyntää myös iltakäytössä.

Henkilökuntatilat

Työturvallisuuslaissa ja asetuksissa on määritelty vaatimukset henkilökunnan sosiaalityötiloille. Henkilökunnan sosiaalityötiloja ovat pukuhuone-, wc- ja suihkutilat sekä taukotila. Henkilökunnan sukupuolijakaumaa ei yleensä pystytä määrittämään, joten puku- ja pesutilat suunnitellaan joustavasti käytettäväksi: lähtökohtana on yksi isompi tila ja toinen pienempi, joihin molempiin sijoitetaan henkilökunnan yhteiset pukukaapit. Pukutilaan liittyvät, lukittavat suihku- ja wc-tilat mitoitetaan ja varustellaan siten, että niissä voi hoitaa myös kuivaamisen ja vaatteiden vaihdon. Tarvittaessa tilajakoja voidaan toteuttaa vaatekaapeilla ja kevyillä jakoverhoilla. Henkilökunta ulkoilee lasten kanssa päivittäin ja ulkovaatteiden vaihtamisen tulee sujua helposti ja nopeasti, joten sosiaalityötilojen on sijaittava lähellä varhaiskasvatuksen muita tiloja. Vaihtoehtoisesti tulee järjestää henkilökunnalle erilliset ulkovaatekomerot eteis- tai märkäeteistiloihin.

Monitoimitila on päiväkodin johtajan ja muun henkilökunnan käytössä (mm. kiertävät työtekijät) hallintoon liittyviä töitä varten. Tilan yhteyteen suunnitellaan työ-/neuvottelutila, jota voidaan käyttää myös asiakaspalvelu- / pienneuvottelutilana. Sellaisissa tiloissa, joissa tavataan asiakkaita, tulee olla toinen pako-ovi. Lisäksi suunnitelmassa tulee huomioida yhteiset tauko- ja kokoustilat, joista viimeksi mainittu mahdollistaa mm. luottamukselliset tapaamiset vanhempien kanssa. Kyseisessä tilassa tulee olla parannettu ääneneristys (dB-ovet ja seinät).

Henkilökunnalle on varattava riittävästi omaa työskentelytilaa toimistotyölle, muun muassa päiväkodinjohtajan huone. Tiloissa on huomioitava av-tekniikan tarpeet palaverieja ja ryhmätyöskentelyä varten, esim. esityspinta ja äänentoisto. Useampikerroksisessa ratkaisussa toinen työtiloista sijoitetaan eri kerrokseen kuin muut hallinnon tilat.

Isompi neuvottelutila ja taukotila muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden, joka on jaettavissa kahteen osaan esim. ääntä eristävällä siirtoseinällä.

Siivous- ja tekstiilihuoltotilat sekä varastotilat

Rakennukseen tarvitaan vähintään kaksi yhteiskäyttövarastoa. Ryhmätiloihin ja käytäville varataan kaikkien ryhmien käyttöön varustettuja kärryjä, joissa on esim. askartelu-, rakentelu ym. materiaaleja. Kärryille suunnitellaan sijoituspaikka esim. varastosta.

Päiväkotiin varataan säilytystilaa liinavaatteita varten. Hygienian huomioiden puhtaille ja likaisille pyykeille varataan tilaa pyykkirullakoille. Siivouskeskukseen sijoitetaan yksi ammattitason pesu- ja kuivauskone.

Saniteettitarvikkeille (saippuat, pesuaineet, wc-paperit jne.) tarvitaan oma varastotilansa (tuotteita ei varastoida ja säilytetä siivouskeskuksissa). Saniteettitarvikkeet sijoitetaan tekstiilihuoltotilaan (huomioidaan mitoituksessa), jossa niille varataan hyllytilaa tai vaihtoehtoisesti iso kaappi.

Varastotilojen valaisimet suunnitellaan keskelle tilaa, ei hyllyjen kohdalle tai viereen, jolloin ylähylly jää tyhjäksi suojaetäisyyden takia. Kemikaaleille, maaleille, liimoille ym. järjestetään turvallinen lukittu tila.

Wc-tilat

Yhteistilojen yhteyteen sijoitetaan vähintään yksi esteetön wc-tila, joka tarvittaessa on myös lasten ja iltakäyttäjien käytössä. Yksi erillis-wc sijoitetaan joko pihaa lähimmän märkäeteisen yhteyteen tai suoraan pihalta käytettäväksi (kulku märkäeteisen kautta). Iltakäytössä olevien wc-tilojen mitoitusperusteena voidaan käyttää kokoontumishuoneistoa eli 1 wc-istuin / 60 henkilöä.

4.4 Päiväkodin tontti ja piha

Leikkipiha

Leikkipihan tavoiteltava pinta-ala on 20m²/lapsi. Rakennetussa kaupunkiympäristössä tavoitetta voi olla vaikea saavuttaa, jolloin minimimitoituksena on vähintään 15m²/lapsi.

Leikkipihan tulee innostaa lapsia liikkumaan ja leikkimään sekä palvella pedagogiikkaa. Pihan sekä leikkivälineiden suunnittelussa huomioidaan tontin asettamat reunaehdot. Leikkivälineet ryhmitellään siten, että tontille jää vapaata, yhtenäistä aluetta vähintään 6x10 m liikuntaleikkejä varten.

Leikkipihan rajaaminen

Päiväkotitontin leikkipiha ympäröidään aidalla, h = 1200 mm. Tapauskohtaisesti aita voidaan suunnitella korkeammaksi esim. tilanteessa, jossa pelikenttä rajautuu tontinrajaan. Aidan täytyy olla rakenteeltaan sellainen, ettei se houkuttele kiipeämään yli, eikä aidan ja maanpinnan väliin

saa jäädä 100 mm suurempaa väliä. Aidan tulee olla pulverimaalattua metalliverkkoa. Osa päiväkodeista ja niiden pihoista sijaitsee melualueella, jolloin meluesteeksi tms. tarvittavat aidat toteutetaan tarvittaessa umpiaitoina. Aidoissa ja porteissa ei saa olla vaarallisia osia.

Portit

Jokaiselle pihalle on oltava sekä käyntiportti/-portit että ajoportti. Portit sijoitellaan niin, että lapsiryhmän poistuminen piha-alueelta on turvallista. Portinpylväille tehdään yhtenäinen betoniperustus. Käyntiporttien leveyden tulee olla n. 1000 mm ja niiden tulee avautua leikkipihalle päin. Porttien lukitus sijoitetaan niiden ulkopuolelle, etteivät lapset ylety pihan puolelta avaamaan niitä. Lisäksi porteissa tulee käyttää tuplalukitusta. Ajoportti voidaan korvata helposti irrotettavalla aitayksiköllä traktorilla tehtävää lumenajoa ja leikkihiekan vaihtoa varten. Reittien suunnittelussa ja portin leveyden mitoituksessa on huomioitava pelastusajoneuvojen sekä huollon pääsy kohteeseen. Ajoaukon on oltava vähintään 3000 mm leveä.

Pihavarusteet / minimivaatimukset

Pienet päiväkodit (2- 3 lapsiryhmää, koskee etenkin korjattavia kohteita)

Pienten päiväkotien pihoihin pyritään asentamaan vähintään seuraavat leikkivälineet:

- Hiekkalaatikko (koko 3 x 3 m tai 5 x 5 m)
- Keinuteline kahdella keinulla (turvaistuin ja kumilautaistuin)
- Pesäkeinu (hämähäkkikeinu)
- Kiipeilyteline
- Varasto, jossa säilytyshyllyt ja koukustot. Varaston lukitus samassa sarjassa rakennuksen muun lukitusjärjestelmän kanssa.
- Aurinko/sadekatos (varaston yhteyteen), katoksen alle voidaan sijoittaa hiekkalaatikko
- Vähintään yksi penkki
- Kyltti, jossa hätänumero, leikkipaikan sijainti ja vikailmoitusnumero (EU-vaatimus)

Edellisten lisäksi voidaan tarvittaessa laittaa:

- Pieni liukumäki (esim. leppisliukumökki)
- Monitoimiteline

Keskikokoiset päiväkodit (>3 lapsiryhmää)

Pienten päiväkotien pihavälineiden lisäksi:

- Toinen keinuteline

Isot päiväkodit (4-5 tai enemmän lapsiryhmiä)

PIENEMMILLE LAPSILLE pyritään asentamaan vähintään seuraavat leikkivälineet:

- Hiekkalaatikko (koko 3 x 3 m tai 5 x 5 m)
- Keinuteline kahdella keinulla (turvaistuimet)
- Kiipeilyteline, jossa liukumäki
- Leikkikatos tai katos osana monitoimivälinettä/varastoa
- Varasto, jossa säilytyshyllyt ja koukustot. Varaston lukitus samassa sarjassa rakennuksen muun lukitusjärjestelmän kanssa.
- Vähintään kaksi penkkiä

ISOMMILLE LAPSILLE pyritään asentamaan vähintään seuraavat leikkivälineet:

- 1–2 hiekkalaatikkoa (koko 3 x 3 m tai 5 x 5 m tai yksi iso)
- Kaksi keinutelinettä kahdella keinulla/teline (kumilautaistuimet)
- Pesäkeinu
- Varasto, jossa säilytyshyllyt ja koukustot. Varaston lukitus samassa sarjassa rakennuksen muun lukitusjärjestelmän kanssa.
- Penkkejä ja niille pöydät
- Pelikenttä + maalit
- Kiipeilyteline (ensisijaisesti pyramidi/eiffel - teline, mikäli ei mahdu, käytetään tavallista telinettä) tai monitoimiteline, jossa kiipeilyseinä integroituna
- Kyltti, jossa hätänumero, leikkipaikan sijainti ja vikailmoitusnumero (EU vaatimus)

Edellisten lisäksi voidaan tarvittaessa laittaa:

- Tasapainotelineet
- Rummut
- Katuleikit/liikennepuisto
- Palloseinä

Pienten lasten yksikköjen pihoilla huomioidaan 0-2 luokkien oppilaiden toiminta ja välineet.

4.5 Päiväkodin saattoliikenne ja pysäköintitilat

Saattoliikenteen autopaikat

- Tavoitteena on kaksi autopaikkaa lapsiryhmää kohden
- Saattoliikenteen paikat merkitään tontille liikennemerkein: aikarajoitus pysäköinnille aamu- ja iltapäivälle 30min. Paikat ja aikarajoituksen kellonajat päätetään suunnitteluvaiheessa.
- Reitin saattopaikoilta rakennukseen tulee olla turvallinen ja pysäköintiruudun välittömään läheisyyteen sijoitetaan autoliikenteeltä selkeästi erotettu kävelyreitti
- Tontille suunnitellaan vähintään yksi liikkumisesteisille mitoitettu autopaikka sisäänkäynnin läheisyyteen. Autopaikalta tulee olla esteetön yhteys rakennuksen sisätiloihin. Kohdekohtaiset ratkaisut ja paikkamäärä hyväksytetään kaupungin esteettömyystoimikunnalla.

Henkilökunnan autopaikat

- Tavoitteena on kaksi autopaikkaa lapsiryhmää kohden

Polkupyöräpaikat

- Tontille sijoitetaan polkupyöräpaikkoja lapsille, henkilökunnalle ja saattopyöräilijöille. Tavoitteellinen paikkamäärä määritetään asemakaavassa. **Mikäli asemakaavassa paikkamäärää ei ole määritetty, sovelletaan kohdekohtaisesti Järvenpään kaupungin pysäköintipolitiikkaa.** Polkupyöräpaikkoja suunnitellaan noin puolelle henkilökunnasta, joista kaikki katettuna. Päiväkotilapsille suunnitellaan pyöräpaikkoja n. neljäsosalle päiväkotilapsista. Katso myös kohta ”Sisäänkäynnit”. Pyörätelineiden tulee olla runkolukittavaa mallia (teräsputkikaarimalli) sekä maahan upotettavia.
- Sijoittelua ja mitoitusta määritettäessä huomioidaan samat reunaehdot kuin autopaikkojen mitoituksessa, ks. kohta Saattoliikenne ja henkilökunnan autopaikat.

Muita huomioitavia asioita

Rakennukset suunnitellaan iltakäytön mahdollistaviksi ja autopaikkoja voidaan käyttää myös ilta-aikaan. Autopaikkoja ei saa sijoittaa seinän välittömään läheisyyteen ja pysäköinnin

sijoittamista ilmanottoaukkojen läheisyyteen tulee välttää. Suunnittelussa huomioidaan pelastusajoneuvojen reitit / pelastustievaatimukset. Huoltajien rattaiden säilytykseen on tavoitteena varata tilaa (esim. varasto, katospaikka tai muu lukollinen paikka) 1 lapsiryhmää kohden.

4.6 Päiväkodin tilavarusteet

Kaikkien päiväkodin kalusteiden ja varusteiden valinnassa tulee kiinnittää erityistä huomiota lasten tarpeisiin, pedagogisiin ratkaisuihin sekä hyvän työergonomian asettamiin vaatimuksiin. Irtokalusteiden tulee olla helposti siirrettävissä (jos mahdollista, kalusteet varustetaan pyörillä) ja helposti siivottavissa. Leluille, patjoille, säkkituoleille yms. mietitään säilytysratkaisut irtokalustesuunnittelun yhteydessä. Kaikkien sisusteiden paloturvallisuus tulee huomioida. Sähköpistokkeita tulee olla riittävästi kaikissa tiloissa, jotta vältytään jatkojohtojen käytöltä.

Varatieikkunoihin suunnitellaan varateiden merkinnät sekä avauspainikkeet siten, että lapset eivät pysty avaamaan niitä. Suunnittelussa huomioidaan alueen turvallisuus ikkunan ulko- ja sisäpuolella.

Päiväkodit varustetaan koko päiväkodin kattavalla kiinteällä ict-verkolla huomioiden kaikki tilat, myös yleiset- ja eteistilat. Langaton verkko toteutetaan koko päiväkodin kattavaksi, mutta se ei ole kiinteistön ensisijainen verkkoratkaisu, vaan mahdollistaa erilaisten mobiililaitteiden sujuvan käytön pedagogisen, hallinnollisen ja mahdollisten ulkopuolisten käyttäjien tarpeisiin. Kaapeloinnissa käytetään ratkaisuja, jotka ovat laiteriippumattomia ja vastaavat uusinta tekniikkaa.

Oheinen tilavarusteluettelo tarkistetaan vielä tapauskohtaisesti asianomaisessa hankeryhmässä päiväkodin mitoituksen, paikkaluvun ja lapsiryhmien määrän, sekä kulloisenkin päiväkotihankkeen erityistarpeiden mukaan. Linjauksista päättää opetuksen ja kasvatuksen palvelualuejohtaja yhdessä varhaiskasvatusjohtajan ja tilasuunnittelun pedagogisen kehittämispäällikön kanssa. Varusteista osa kuuluu käyttäjän hankintaan. Hankintarajat on esitetty tarkemmin erillisessä vastuurajataulukossa ja ne tarkennetaan tarvittaessa hankeryhmässä suunnittelutyön aikana.

Varusteet, yleistä

- Sormisuojat ulko-oviin, palo-oviin ja muihin raskaisiin oviin
- Tiloissa riittävästi tussitauluja ja kiinnityspintoja 50/50 suhteella

- Sälekaihtimien säätönarut eivät saa olla esillä
- Vetimet ja painikkeet eivät saa olla teräväreunaisia, materiaali antibakteerinen
- Jos ulkoikkuna toimii varapoistumisreitteinä (ikkunassa kiintopainike), ratkaisun tulee olla sellainen, että lapset eivät pysty avaamaan ikkunaa omatoimisesti
- Kaikissa korkeissa kiintokalusteissa yläsokkeli kattoon saakka (yläpölyn minimointi)
- Kalusteiden suunnittelussa tulee kiinnittää huomioita lapsen omatoimisuuden vahvistamiseen, mittakaavaan ja käytettävyyteen
- Lattiapintaan liimattavia tekstiilimattoja ei käytetä päiväkodeissa (puhdistaminen ja eritetahradesinfektio on vaikea toteuttaa)

Märkäeteinen/tuulikaappi

- Naulakko/avohyllyjärjestelmä, jossa yksi tai useampi hylly, naulakkoja, tankoja tms. Muunneltavissa tarpeen mukaan.
 - Leveys 300 mm per lapsi
 - Hyllyn alapuolelle tanko kuravaatteille + min. 2 kpl koukkuja per lapsi (seinälle)
 - Alas 2-kerroksinen kenkäteline, jonka syvyys vähintään 30 cm (2 kenkäparia/lapsi), seinäkiinnikkeinen
 - Kenkätelineen hyllyissä sähkökäyttöinen lämmitys, jotka voidaan ryhmäkohtaisesti kytkeä päälle/pois ja on varustettuna toimintaa osoittavalla merkkilampulla
 - Kenkähyllyn eteen tai päälle penkki (edessä syvyys vähintään 250 mm)
- Lattia akryylimassaa tai laatoitettuja pintoja. Myös muut lattian pintamateriaalit ovat mahdollisia, kunhan liukkaus ei tule esteeksi (esim. PU-maalit ja massat, yms.). Pinnan tulee olla riittävän karhea liukastumisen estämiseksi huomioiden kuitenkin puhtaanapidon näkökulma. Lattioiden pintamateriaalien tulisi olla vesihöyrynläpäiseviä (betonivalun mahdollinen jäännöskosteus pääsee näin haihtumaan vielä käyttöönoton jälkeenkin). Lattiamateriaali nostetaan seinälle, minimi 300 mm. Ulko-ovien edustoilla mattosyvennys, sen sijainti ja koko hyväksytetään tilaajalla. Koko tilan kokoista syvennystä ei rakenneta

- Kuraeteisessä lattialämmitys
- Märkäeteisissä tehostettu ilmanvaihto (IV-toimii osaltaan ulkovaatteita kuivaavana elementtinä)
- Seinät laatoitetut (saumojen määrä minimoitava ► iso laattakoko)
- Lukollinen vaatekaappi henkilökunnan ulkovaatteille (väh. 600 mm), ellei sosiaalitila aivan lähietäisyydellä
- Rst-pesuallas kuravaatteiden pesuun
 - Allas varustettuna hiekanerotuskaivolla
 - Altaan terävät reunat suojattu
 - Altaassa harjapäinen bidee -suihku
 - Allas voidaan korvata myös rajattuun tilaan ulko-oven lähelle sijoitettavalla laatoitettavalla ja lattiaan upotettavalla kurakaivolla (ns. Kurasyöppö), jossa
 - Hiekanerotuskaivo
 - Suihkuseinäke ympärillä, mikäli pesupisteen läheisyydessä on suojausta tarvitsevia kalusteita
 - Harjapäinen bidee -suihku pitkällä letkulla
- Kurapisteen lähelle käsipaperiteline (aikuisen korkeudelle)
- Kurapisteen lähelle lankaroskakori
- Kurapisteen lähelle saippua- ja käsidesi -annostelija (aikuisen korkeudelle)
- Kuivauskaappien mitoitus min. 1 kpl 1200mm/ryhmä, ja jos kuivauskaappeja on useampia, ne sijoitetaan vierekkäin. Kuivauskaappien päälle ei saa varastoida tavaraa. IV-suunnittelussa on huomioitava kuivauskaappien määrä ja niiden tekniset vaatimukset. Pakottavissa tapauksissa voidaan käyttää kondensoivia kuivauskaappeja. Niiden tuottama lämpö on huomioitava märkätilojen lämpösimuloinneissa.
- Tarvittaessa tussitaulu (väh. 600 x 800 mm)
- Pukeutumispenkki

- Lattiakaivo
- Ajannäyttöjärjestelmän sivukello
- Rst-kynnyslistat
- Metalliovien saranointiin asennetaan sormisuojat (ulko- ja tuulikaapin ovet)
- Aikuiselle mitoitettu lapsen pukemispenkki, jossa lapselle kiinnipitotanko
- Lattialämmitys
- Ulko-oven edessä kiertoilmapuhallin termostaatilla, vrt. LVI-suunnitelmat
- Yhteen vessaan pääsy helposti ulkoa, toteutus esim. Yhden märkäeteisen kautta.

Aulatila

- Lattian pintamateriaalit valitaan niin, että ne ovat vesihöyrynläpäiseviä tai vaihtoehtoisesti niin, että ne eivät reagoi betonin alkalisuuteen (betonivalun mahdollinen jäännöskosteus pääsee näin haihtumaan vielä käyttöönoton jälkeenkin tai käytetty lattian pintamateriaali/kiinnityслиima ei aiheuta kemiallisia reaktioita esim. betonin alkalisuuden kanssa). Lattiavalu on pinnoitettava vähintään 5 mm paksulla vähäalkalisella tasoitekerroksella ennen pintamateriaalin asennusta.
- Lokerikot vaihtoehtoisena ratkaisuna naulakoille lasten varavaatteita ja henkilökohtaisia tarvikkeita, kuten unilelua varten
 - n. 4-6 yksikön osissa
 - Tehdasvalmisteisia ja vakiorakenteisia.
 - 1 lokerikko/ per lapsi, mitoitus maksimilapsimäärän mukaan. Kalusteen korkeudessa huomioitava lapsen mittakaava ja omatoimisuus
 - Lokerikon koko n. 200 x 300 mm
- Valkotaulu / kiinnityspinta
- Sähköpistokkeita riittävästi
- Käyttäjän langaton wlan-verkko

- Ajannäyttöjärjestelmän sivukello
- Komposiittijalkalista tai vastaava, 150-200 mm

WC -pesuhuone

- Korkeussäädettävä hoitopöytä, joka sisältää altaan (veden tulo- ja poisto) tai vaihtoehtoisesti seinälle taittuva hoitotaso
 - 1 kpl / ryhmä
- Suihkuallas isommille lapsille. Allas tulee valita niin, että sen laidat ovat riittävän korkeat estämään roiskeita.
 - Bidee -hana
- Lasten korkeuteen käsipaperiteline (1 kpl/ 2 allasta) ja saippua-annostelija
- Aikuisten korkeuteen saippua-annostelija, desinfiointiaine -annostelija ja käsipaperiteline. Malli tilaajan ohjeen ja linjauksen mukainen.
- 1 kpl väh. 30 litrainen roskalankakori (1 kpl/2 allasta)
- Peili lavuaarien yläpuolelle, lasten altaissa vähintään lasten korkeudelle tai korkeampi
 - Ei alakaappeja lavuaarien alle
- Potille teräslankahyllyt
 - Vähintään 2 x 900 mm
- Suihku (-nurkkaus tai suihkuallas): useampitasoisessa rakennuksessa suunnitellaan yksi suihkutila / kerros. Pienemmissä kohteissa suihkujen määrä ratkaistaan tapauskohtaisesti
- Vaippalokerikot (~ 200x200x200), vähintään 12 kpl
- Wc:hin ns. puolisermit ilman lukkoa, mutta sulkijalla. Sulkijan sijoitus siten, että se on avattavissa ulkopuolelta.
- Lavuaarit ovat normaalikorkuisia altaita, jotka varustetaan käsinojallisilla porrasjakkaroilla
- Lasten lavuaarien sekoittajat varustetaan lämpötilarajoittimilla

- Tasoissa ei teräviä reunoja tai kulmia
- Wc-istuimet normaalikorkuisia, varustettuna tukevalla käsinojallisilla porrasjakkaroilla.
- Wc-istuinien lukumäärä 1kpl / 10 lasta
- Vähintään yhden wc-istuimen yhteydessä bidee – suihku
- Kaikkiin tiloihin 1 korkea hyllykaappi varavaatteille (väh. l 400 x s 400 x k 2000 mm) joko wc-tilaan tai sen lähistölle
- Lattiakaivo
- Lattialämmitys
- Lattiamateriaalina WC-tiloissa laattalattia tai hieronta-akryylimassa. Lattian karkeus on huomioitava: pinnan tulee olla sellainen, ettei ole liukastumisvaaraa, mutta puhtaanapito on helppoa.
- Seinissä laatta, saumojen määrä minimoitava
- Ovessa ei lukkoa
- Pääsääntöisesti liukuoviratkaisu. Jos perinteinen ovi, niin aukeaminen suunniteltava siten, että se voidaan pitää useimmiten auki.

Erillis -WC ja esteetön WC

- Erillis-wc ja esteetön wc mitoitetaan aikuisten korkeudelle
- Hyllyt wc-papereille
- Tukeva lasten käsinojallinen porrasjakkara/ jakkara
- Esteetön wc palvelee myös iltakäyttöä

Ryhmähuone 1

- Säilytyskomerot

- Leveys 600 x s 400 k 2000, 2 kpl
- Yksi lukittava latauskaappi / ryhmätila. Kaapissa tulee huomioida ilmanvaihto.
- Rst-allastaso ala- ja yläkaappeineen
 - Korkeus 900, ulosvedettävällä sokkeliaskelmalla
 - Jätevaunut, huomioidaan kierrätys
- Tussitauluja ja kiinnityspintaa 50/50, huomioitava lapsen näkökulma (asennuskorkeus)
- Projisointipinta ja projektori (vaihtoehtoisesti iso näyttö) valkotalu / vapaata tyhjää seinäpintaa (AV-varustuksen tilavaraus) sekä kiinteät kaapeloinnit liitännäispisteineen. Pedagoginen AV- tekniikka toteutetaan jompaankumpaan ryhmähuoneeseen, tarkennetaan tapauskohtaisesti.
- Verho- tms. kiskot tilan jakamiseen, mahdollistamaan myös erilaisia toimintoja (lasten teatteri)
- Kattokoukkuja, -kisko köysien ja renkaiden kiinnitykseen
- Käyttäjän langaton wlan-verkko
- Sähköpistokkeita riittävästi, osa ylemmäksi esim. pöytätasoon, hyllytasoon tai katonrajaan
- Korkeat pöydät ja tuolit
- Ajannäyttöjärjestelmän sivukello

Ryhmähuone 2

- Sänkyjä suunnitellaan enintään 50 %:lle koko yksikön lapsimäärästä ja loput patjaratkaisuna (patjakaapit). Sänkyjen toteutusratkaisujen lähtökohtana on toiminnallisuus ja muunneltavuus (esim. kaappisänky, sohasänky)
 - Tilat voidaan suunnitella siten, että esim. yhteen ryhmää ei suunnitella sänkyjä ollenkaan (isommat lapset)
 - Ei irrallista porrasaskelmaa
- Ilmoitustaulu/kiinnityspintaa

- Projisointipinta ja projektori (vaihtoehtoisesti iso näyttö) valkotaulu / vapaata tyhjää seinäpintaa (AV-varustuksen tilavaraus) sekä kiinteät kaapeloinnit liitäntäpisteineen. Pedagoginen AV- tekniikka toteutetaan jompaankumpaan ryhmähuoneeseen, tarkennetaan tapauskohtaisesti.
- Verho- tms. kiskot tilan jakamiseen
- Käyttäjän langaton wlan-verkko
- Sähköpistokkeita riittävästi, osa ylemmälle tasolle
- Paikka nojatuolille ja lukuvalolle
- Ulkoikkunat varustetaan sälekaihtimilla
- Mahdolliset sisäikkunat lepotilan ja toimintatilan välillä varustetaan pimennysverhoilla

Ryhmähuone 3

- Ilmoitustaulu / kiinnityspintaa
- Sähköpistokkeita riittävästi

Aula/ruokasali

- Sähköinen infotaulu (väh. varaus)
- Kiinnityspintaa
- Ruokapöydät ja tuolit, jos aula toimii ruokasalina
- Jakelulinjasto tapauskohtaisesti. Mahdollisesti korkeussäädettävä linjasto. Pyritään sijoittamaan tilasyvennykseen, joka on erotettavissa muusta tilasta
- Jalkalista riittävän korkea (n.150mm) kolhujen estämiseksi (Olifo -pyörät)
- Oleskeluryhmät tapauskohtaisesti vrt. kerhotoiminta
- Sähköpistokkeita riittävästi

- Varaus AV-varustukselle sekä kiinteät kaapeloinnit liitäntäpisteineen
- Käyttäjän langaton wlan-verkko, huomioiden iltakäyttö
- Ajannäyttöjärjestelmän sivukello
- Käsienpesupiste/-pisteet
- Ruokalinjastojen, palautus- ja käsienpesupisteiden lattiamateriaalien tulee olla ns. vedenkestäviä (tässä tapauksessa kyseeseen voi tulla myös muovimatto)

Sali

- Puolapuut, lukumäärä salin koon mukaan / vähintään 2 kpl
- Kattokoukkuja, -kisko köysien ja renkaiden kiinnitykseen
- Peilit, huom. suojaus ja turvallisuus
- Käyttäjän langaton wlan verkko, huomioiden iltakäyttö
- Sähköpistokkeita riittävästi
- Valaisimet suojattu verkolla tai urheilutilan valaisimia
- Joustolattia tai massalattia, lattiapinnoite suunnitellun käyttötarkoituksen mukaisesti
- Pimennysverhot, huomioidaan myös av-suunnittelussa
- Tila varustellaan tarpeen mukaisella esitystekniikalla (esitysäänentoiston, esitysvalaistus ja av-tekniikka (valkokangas ja dataprojektori), huomioiden erilaiset tarpeet kuten iltakäyttäjät ja yksikön omat tarpeet. Esitysäänentoiston siirrettävälle räkille tulee huomioida säilytystila ja sen vaivaton siirto saliin käytettäväksi (Artome). Tekniikan vaatimat kiinteät kaapeloinnit liitäntäpisteineen on huomioitava suunnittelussa
- Ajannäyttöjärjestelmän sivukello

Monitoimitila (työ-/neuvottelu-/terapiatila)

- Atk-pisteitä riittävästi

- Käyttäjän langattoman wlan verkko huomioiden iltakäyttö
- Sähköpistokkeita riittävästi
- Vesipiste
- AV-varustus. Tekniikan vaatimat kiinteät kaapeloinnit liitäntäpisteineen on huomioitava suunnittelussa
- Ajannäyttöjärjestelmän sivukello
- Ilmoitustaulu/ kiinnityspintaa
- Pimennysverhot
- Ääneneristys

Puuhapaja

- Tila palvelee taitoaineiden opetukseen, huomioidaan lattia ym. materiaaleissa
- Vähintään 1 kotikeittiö (liesi/uuni), mikro, vesipiste
- Lukittavia säilytysratkaisuja
- Langaton wlan-verkko
- Pistorasioita riittävästi eri korkeuksille
- Ajannäyttöjärjestelmän sivukello

Henkilökunnan tilat

Toimistotilat

- Normaali työtilavarustus (toimistoon sähköpöydät)
- Kiinnityspintaa/ilmoitustaulu

- Joko työtilaan tai lähistölle tilaa monitoimilaitteelle (2-kerroksisessa rakennuksessa monitoimilaitteita kerrosten mukaan)
- AV-varusteet (videoBar -järjestelmä), neuvottelu- ja taukotilat tarkennetaan tapauskohtaisesti. Tekniikan vaatimat kiinteät kaapeloinnit liitäntäpisteineen on huomioitava suunnittelussa
- Kiinteät atk-pisteet riittävästi sekä käyttäjän langaton wlan-verkko
- Sähköpistokkeita riittävästi
- Ajannäyttöjärjestelmän sivukellot neuvottelu- ja taukotilaan
- Ääneneristyksen huomioiminen (salassa pidettävät keskustelut)
- Ei umpiovimalleja työtiloihin

Sosiaalitilat

- Lukolliset pukukaapit kaikille henkilökunnan jäsenille (normikaappeja ja Z - kaappeja)
- Miesten ja naisten pukutilat
- Ilmoitustaulu
- Peili
- Vaatenaulakko ulkovaatteille
- Kenkähylly
- Kuivauskaappi
- Suihkutilassa suihkuverhokisko ja –verho tai suihkuseinäkkeet
- Vaatekoustot
- Saippua-annostelija
- Wc-tilojen varustus

- Kiinteät atk-pisteet käyttäjän langattomalle wlan-verkolle
- Sähköpistokkeita riittävästi
- Ajannäyttöjärjestelmän sivukello

Siivoustilat

- Ammattikäyttöön tarkoitettu pyykinpesukone ja tarvittaessa kuivausrumpu vierekkäin jalustalla (ergonominen korkeus). Pyykinpesukoneessa sekä kuivausrummussa tulee olla pikaohjelmat sekä lämpötilan säädön mahdollisuus.
- Terveysvalvonnan vaatimukset täyttävä seinäteline sekä oskarinoksat siivousvälineille
- Aikuisten korkeuteen saippua-annostelija, desinfiointiaine -annostelija ja käsipaperiteline.
- Atk-pisteet työtasoille, n. 1-2 kpl työaseman käyttöön sekä käyttäjän langaton wlan-verkko
- Sähköpistokkeita riittävästi työtasoille
- Siivoustilan tulee olla lukittava

Tekstiilihuoltotila

- Liinavaatekomerot
- Puhtaalle ja likaiselle pyykille erillinen säilytysmahdollisuus (likaisille liinavaatteille tilavaraus rullakoille), eivät saa sijaita lähellä toisiaan. Likaisen pyykin säilytyspaikan yhteyteen ilmanvaihdon poisto
- Tilassa vesipiste ja rst-allas, koko noin 600x400x250mm
- Vesipiste- ja viemärivaraus sekä sähköpistokkeet pyykinpesukoneelle ja kuivausrummulle
- Sijainti mahdollisimman lähelle huolto-ovea

- Ammattikäyttöön tarkoitettu pyykinpesukone ja tarvittaessa kuivausrumpu vierekkäin jalustalla (ergonominen korkeus). Pyykinpesukoneessa sekä kuivausrummussa tulee olla pikaohjelmat sekä lämpötilan säädön mahdollisuus.
- Atk-pisteet työtasoille, kiinteä atk-verkko n. 1-2 kpl työaseman käyttöön sekä käyttäjän langaton wlan-verkko
- Työtasoja riittävästi
- Sähköpistokkeita riittävästi työtasoille

Varastot (myös liikunta)

- Varastojen hyllyt säädettäviä vakiohyllyjärjestelmän hyllystöjä esim. Sovella
- Liikuntavälinevarastoon mattotelineet, rutiläkorit ja koukustot
 - Pallokoreille/liikuntavälinevaunuille tilaa
- Sähköpistokkeet

Keittiötilat

- Toteutetaan pääsääntöisesti ns. jakelukeittiönä
- Kalusteet vakiomallisia rst-kalusteita keittiösuunnitelman mukaisesti
- Lattia akryylibetonia tai vastaavaa, nostettu seinälle
- Keittiön ja salin välinen ovi heiluriovi, alasuojapellillä
- Ruokakärryille säilytystila
- Atk-pisteet toimistoon ja työtasoille, kiinteä atk-verkko n. 2-3 kpl työaseman käyttöön sekä käyttäjän langaton wlan-verkko
- Sähköpistokkeita riittävästi toimistoon ja työtasoille

- Säältä ja ilkivallalta suojattu lukittava laatikkovarasto
- Keittiön ulko-oven yhteyteen ovikello tai kuvallinen ovipuhelin
- Päiväkodin huoltoliikennettä ei saa järjestää keittiötilan läpi, vaan rakennukseen suunnitellaan erillinen reitti huoltopihalle
- Ajannäyttöjärjestelmän sivukello
- Keittiöhenkilökunnalla oma, keittiön yhteydessä sijaitseva wc

Jätehuolto

- Sijoitus huoltopihalle, huomioiden turvalliset ja helposti saavutettavat kulkureitit
- Jäteastiamitoitus määritellään hankekohtaisesti suhteessa lastenmäärään
- Jäteastiat yleensä maahan upotettavia syväkeräimiä
- Jäteastiat tai erillinen jätetila pääsääntöisesti lukittavia
- Biojäte aina lukittavassa astiassa
- Keräysastian eteen tehdään asfalttimaalaukset pysäköinnin estämiseksi
- Piha-alueen roskikset
- Käsipyhyheroskikset
- Sisällä toteutettava lajittelu ja keräysastioiden sijoittelu
 - Paperi, sekajäte (ryhmätilassa)
 - Paperi, sekajäte, tietoturva, serrikeräys (henkilökunnan taukotilassa tai muu lukittava tila)
 - Pahvi, biojäte

Tilalukitus, -suojaus

- Ohjelmoitava Abloy OS-järjestelmä tai muu vastaava järjestelmä, joka on yhteensopiva kulunvalvontajärjestelmän kanssa. / Ohjelmoitava Abloy OS-kulunhallintajärjestelmä tai muu vastaava järjestelmä, joka sisältää perinteisen kulunvalvonnan ja mekaanisen lukituksen.
- Em. lukitus ulko-oviin, keittiötilojen ja iltakäyttöä rajaaviin oviin. Iltakäytön osalta tulee huomioida mobiilitunnistukseen myöhemmin valittava laitevalmistajan tarpeet.
- Kaikkien muiden tilojen oviin mekaaninen lukitus, sisällä pääsääntöisesti painikelukko
- Wc-tiloihin normaali wc-lukitus (aikuisten / henkilökunnan wc-tilat)
- Hissit kulunvalvontatunnisteella käytettäviä
- Hätälukitus rakennuksen ulko-oviin. Laukaisun ja palautukset sijainti ja toiminta tarkennetaan tapauskohtaisesti.
- Avainsarjat pääsääntöisesti
 - Yleisavain / huolto, talopäällikkö, siivous
 - Henkilökunta
 - Keittiö
 - Iltakäyttäjät tapauskohtaisesti
- Kuvallinen ovipuhelin ryhmien ulko-oven yhteyteen
- Ryhmien ovien yhteyteen asennetaan liiketunnistimella varustetut vahvat valot (il kivallan ehkäisy)
- Kattava turvavalaistusjärjestelmä
- Kattava yleisäänentoistojärjestelmä.
- Ulkoalueilla estetään asiattomien katolle pääsy (kiipeämisen esto kattotikkaissa, ym.)

5 Koulujen lisävaatimukset

5.1 Koulurakennus

Tilojen mitoitus

Mitoituksen lähtökohtana ovat oppilasmäärä, koulun rakenne (ala-, ylä- vai yhtenäiskoulu), opetussuunnitelma sekä tuntijako. Kaikelle opetukselle (myös eriyttämiselle) tulee olla tilat. Tilojen ohjeellinen koko on noin 55 - 60m² opetustila / Ot3-luokka. Aineopetuksen luokkatilat huomioidaan laskettaessa kokonaiskapasiteettia. Yhden opetustilan oppilasmäärä voi vaihdella välillä 15 - 29 oppilasta, mitoitusperusteena käytetään 25 oppilasta / luokkatila.

Eriytisopetuksen tilantarpeen mitoitus on noin 10 oppilasta / 35-45m² tila (Ot2-luokka). Luokan pinta-ala on vakio, vaikka yhden luokan oppilasmäärä suunnitteluhetkellä olisikin alle mitoituksen.

Eriyttämisen tilan mitoitus on 30-45m², ja tilan tulee olla jaettavissa vähintään kahteen osaan esim. taiteovi -ratkaisulla.

Tilojen yleispiirteinen jako

Koulurakennuksien perusjaon määrittää opetussuunnitelma:

1. Pienten lasten yksikön (päiväkotiki sekä esi- ja alkuopetuksen tilat, luokat 0-2)

erityispiirteet

- a. Päiväkodin tilat mitoitetaan siten, että ne voidaan tarvittaessa ottaa ilman tilamuutoksia opetuskäyttöön. Katso myös erillinen päiväkotien suunnitteluohje.
- b. Esi- ja alkuopetuksen tilat suunnitellaan lähtökohtaisesti kaksisarjaisena. Tilat suunnitellaan muuntojoustaviksi niin, että ne voidaan tarvittaessa ottaa varhaiskasvatukseen käyttöön, mikäli alueen lapsi-/ oppilasmäärä sitä edellyttää.
- c. Kaikki tilat suunnitellaan yhteiskäyttöisiksi, kuten esim. hallinnon tilat (osa koulun henkilöstöä tarvitsee henkilökohtaisen työtilan), liikuntasali, ruokasali sekä piha-alue. Tarvitaan myös tiloja, jotka toimivat opetuksen (eriyttämisen käytössä), neuvottelukäytössä sekä henkilöstön työskentelykäytössä.

Oppilashuollon tilojen tulee olla mahdollisimman helposti lasten/oppilaiden ja huoltajien saavutettavissa. Päiväkodin piha-alue rajataan välituntipihasta.

d. Eriyttämistilojen suunnittelu tulee tehdä opetuksen näkökulmasta jo suunnitteluvaiheessa.

2. Vuosiluokkien 0-6 koulu (esi- ja alkuopetus ja luokat 3-6), erityispiirteet

a. Esi- ja alkuopetuksen tilat suunnitellaan muuntojoustaviksi niin, että ne voidaan tarvittaessa ottaa varhaiskasvatuksen käyttöön, mikäli alueen lapsi-/ oppilasmäärä sitä edellyttää.

b. Päiväkotia voi mahdollisesti sijaita koulun yhteydessä. Päiväkodin suunnittelussa noudatetaan päiväkotien suunnitteluohjetta.

c. Kaikki tilat suunnitellaan yhteiskäyttöisiksi, kuten esim. hallinnon tilat (osa koulun henkilöstöä tarvitsee henkilökohtaisen työtilan), liikuntasali, ruokasali sekä piha-alue. Tarvitaan myös tiloja, jotka toimivat opetuksen (eriyttämisen käytössä), neuvottelukäytössä sekä henkilöstön työskentelykäytössä.

Oppilashuollon tilojen tulee olla mahdollisimman helposti lasten/oppilaiden ja huoltajien saavutettavissa. Päiväkodin piha-alue rajataan välituntipihasta.

d. Eriyttämistilojen suunnittelu tulee tehdä opetuksen näkökulmasta jo suunnitteluvaiheessa.

3. Yhtenäiskoulu, vuosiluokat 0-9 (10)

a. Katso kohta 2

b. Opetustilat mitoitetaan ja suunnitellaan vuosiluokkien 7-9 tarpeita varten

c. Päiväkotia voi mahdollisesti sijaita koulun yhteydessä, katso kohdat 1 ja 2

d. Eriyttämistilojen suunnittelu tulee tehdä opetuksen näkökulmasta jo suunnitteluvaiheessa

e. Vaativimman erityisen tuen erityisluokkien määrä tulee huomioida jo suunnitteluvaiheessa

5.2 Koulurakennus tilaryhmittäin

Sisäänkäynnit

Oppilaiden sisäänkäyntien tulee avautua suoraan koulun välituntipihalle. Sisäänkäyntien edessä voi olla pieni katos tai lippa. Iltakäytön sisäänkäynti pyritään sijoittamaan keskeisesti siten, että sen kautta on mahdollisimman lyhyet yhteydet eri tiloihin. Iltakäytön sisäänkäynnin ja tavarantoimitusten kulkureitin sijoituksissa on huomioitava rakennuksen sijainti tontilla, saavutettavuus sekä autopaikkojen sijainti.

Liikuntaesteisillä tulee olla esteetön kulku tiloihin. Kouluterveyden- ja opiskeluhoito toimii myös kesäaikaan ja tiloihin tulee olla suora ja esteetön yhteys ulko-alueeseen.

Keittiölle suunnitellaan oma sisäänkäynti. Keittiön tavaraliikenteen ovi suunnitellaan riittävän leveäksi ja lastaustila suunnitellaan toimivaksi, niin että sujuva ja turvallinen tavarantoimitus onnistuu rullakoilla.

ja isommillakin toimituksilla. Keittiön sisäänkäynnin välittömään läheisyyteen sijoitetaan lukittava kylmä laatikko- ja rullakkovarasto sekä lukittava biojätekatos.

Sisäänkäyntien edustat toteutetaan riittävän laajalta alueelta sidotuilla materiaaleilla (esim. betonikivi). Ratkaisulla pyritään vähentämään irtohiekan kulkeutumista sisätiloihin. Sisäänkäyntireitit suunnitellaan siten, että ulko- ja sisätilat on mahdollista tehdä koneellisesti ja samalla minimoidaan käsin tehtävä työ.

Eteistilat

Eteistilat pyritään sijoittamaan ensimmäiseen kerrokseen. Tilat sijoitetaan ja suunnitellaan siten, että niiden läpi ei johdeta rakennuksen muuta sisäistä liikennettä. Eteistilaan suunnitellaan tehostettu ilmanvaihto ja sisäänkäynnit varustetaan oviverhopuhaltimilla.

Rakennukset suunnitellaan aina ns. kengättömiksi kouluiksi. Ohjeesta voidaan poiketa vain perusparannuskohteissa, joissa olemassa olevat tilat eivät sitä mahdollista. Oppilaat, henkilökunta sekä iltakäyttäjät kulkevat tiloissa joko sukkasillaan tai sisäkengillä. Kenkäeteisiin ja iltakäytön sisäänkäyntien yhteyteen suunnitellaan helposti siivottavat kenkähyllyt henkilö- ja oppilasmäärän mukaisesti. Myös perusparannushankkeissa suunnitellaan kenkäeteiset ja eteistilat. Mikäli tiloja ei ole tilanpuutteen vuoksi mahdollista suunnitella, kenkien säilytys sijoitetaan siten, että ne eivät sijaitse samassa tilassa kuin missä opetusta järjestetään.

Esiopetuksen sisäänkäynnin yhteyteen sijoitetaan märkäeteinen. Peruskorjauskohteissa voidaan poiketa ohjeista, jos olemassa olevat tilat/rakenteelliset ratkaisut eivät mahdollista toteutusta. Kurapesu- ja kuivaustilat sijoitetaan erilliseksi tilakseen sisäänkäynnin yhteyteen. Kurapesutila on märkien ja kuraisten vaatteiden huolto- ja säilytystila. Tilan suunnittelussa on huomioitava erityisesti tilan toimivuus ja tilanvaraus sekä pestäville ja kuivatettaville vaatteille, että henkilökunnan työskentelylle vaatehuollossa. Luokkien 0-2 yhteisessä märkäeteisessä on tarkoitus säilyttää myös alkuopetuksen oppilaiden (luokat 1-2) märkiä ulkovaatteita ja kenkiä. Tilaa tulee varata lisäksi henkilökunnan ulkovaatteiden säilytykselle.

Oppilaiden eteis-/naulakkotilat sijaitsevat ratkaisusta riippuen joko käytävällä tai erillisissä aulatiloissa. Naulakkoratkaisujen tulee palvella eri ikäisiä oppilaita (eskarista yläkoululaisiin) ja naulakkotilaa tulee olla riittävästi. Seinää vasten tulevat naulakot saavat olla maksimissaan kaksirivisiä. Monet vanhat koulut on suunniteltu keskikäytäväratkaisuun perustuen, joissa oppilasnaulakot sijaitsevat käytävällä kotiluokkien läheisyydessä. Uudishankkeissa pyritään ratkaisuun, jossa eteistilat naulakoineen keskitetään solukohtaisiin eteistiloihin/-auloihin, ja jossa tilat pyritään suunnittelemaan siten, että aulatiloja voidaan käyttää myös opetus-/ryhmätilana. Muuntojousto huomioidaan tilan muodon ja kalusteiden suunnittelussa. Luokkien 0-6 oppilaille suunnitellaan oppilasnaulakot, ja 7-9 luokkien oppilaille suunnitellaan sähköisesti lukittavat kaapit/lokerikot, joissa on ilmareiät.

Opetustilat

Opetustila (Ot3) / kotiluokka

Opetustilat (OT3) suunnitellaan siten, että vähintään kaksi opetustilaa on yhdistettävissä ja että niissä on eriyttämismahdollisuus.

Eriyttävät tilat

Jokaisessa koulussa tulee olla mahdollista eriyttää opetusta niin, että se on myös helposti valvottavissa. Tilat suunnitellaan koulukohtaisesti huomioiden myös erityisoppilaiden tarpeet.

Osa tiloista varustetaan äänieristävällä / ääntä vaimentavalla (min. dB 35) siirtoseinällä, joka mahdollistaa tilan tehokkaamman käytön.

Taide- ja taitoaineiden tilat (kuvataide, käsityö)

Taide- ja taitoaineiden tilat suunnitellaan yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Käsityötilat pyritään sijoittamaan ensimmäiseen kerrokseen ja kuvataiteen tilat on tarkoituksenmukaista sijoittaa näiden yhteyteen, jolloin eri oppiaineet pystyvät hyödyntämään tiloja tehokkaasti. Kuvataiteen tilojen suunnittelussa huomioidaan vesipisteet ja niiden läheisyydessä olevan lattiamateriaali. Tiloihin suunnitellaan riittävä määrä varastotiloja töiden säilytykseen. Tilojen suunnittelua tehdään yhteistyössä koulun henkilökunnan kanssa.

Suunnittelussa huomioidaan aina tilan tarkempi käyttötarkoitus ja siihen liittyvät määräykset sekä huomioidaan työergonomia ja esteettömyys. Tilojen riittävä väljyys ja näkyvyys lisää turvallisuutta, joka helpottaa valvottavuutta. Suunnittelussa hyödynnetään myös voimassa olevia tilojen Rt-kortteja ja ohjeita (kts. käsityön turvallisuusopas).

Suunnittelussa huomioidaan yläpölyn kertyminen ja siivottavuus. Mikäli kerrokorkeus sen mahdollistaa, niin pyritään ratkaisuun, jossa tiloihin suunnitellaan alas laskettu katto. Tiloihin suunnitellaan kohdepoistoja erillisen suunnitelman mukaisesti. Siivousvälineille suunnitellaan telineet.

Luonnontieteiden tilat (fysiikka, kemia ja biologia)

Tiloissa mahdollistetaan tutkiva ja kokeellinen työskentely nykyistä tietoa ja viestintätekniikkaa hyödyntäen. Tilat suunnitellaan ja toteutetaan Rt-kortin mukaisena, kohdekohtaisesti tarkennettuna.

Hankekohtaisesti tutkitaan mahdollisuutta hyödyntää piha-aluetta osana opetusta ja tilojen sijoittumisessa mahdollistetaan toimiva yhteys ulkotiloihin.

Tapauskohtaisesti pyritään ratkaisuun, jossa hätäsuihkun viemäröinti yhdistetään pesualtaiden viemäreihin (hajuhaittojen minimointi). Haitalliset kemikaalit säilytetään omassa varastossaan lukittavissa hyllykaapeissa (reunalliset hyllyt), jotka varustetaan poistolla.

Musiikkiluokka

Erillinen musiikkiluokka suunnitellaan yhtenäiskouluihin sekä suuriin alakouluihin. Tila sijoitetaan mahdollisuuksien mukaan salin viereen ja siinä tulee olla parannettu ääneneristävyys (ympäröivät rakenteet). Mikäli musiikkiluokka suunnitellaan yhdistettäväksi esim. näyttämötilaan siirtoseinällä/-seinillä, suunnittelussa on huomioitava seinien riittävä ääneneristävyys myös kustannuslaskennassa (ns. dB-tuplasiirtoseinä). Luokkatilassa voidaan erottaa ns. bänditila lattiaan tehdyllä maalauksella ja desibeliverholla. Yhtenäiskoulussa on hyvä olla musiikkiluokan yhteydessä äänieristetty studiotila, josta on kulku sekä luokan ulkopuolelle että varsinaiseen musiikin luokkaan. Tilan suunnittelussa huomioidaan helppo siivottavuus sekä musiikin välineiden varastointi.

Kotitalousluokka

Kotitalousluokka suunnitellaan 25 oppilaalle. Työskentelypisteet suunnitellaan 16 oppilaan mukaan eli luokkatilaan tehdään neljä työskentelypistettä. Työskentelypisteissä tulee olla tiskiallas, liesi, hella, uuni, mikroaaltouuni ja astianpesukone, sekä riittävä lasku- / työskentelytaso. Lisäksi luokassa tulee olla riittävä tila vähintään 25 oppilaan pöytätyöskentelylle.

Opettajan työpiste sijaitsee luokassa. Kodinhoitotila on yhteinen kahdelle ryhmälle ja se sijoitetaan keskeisesti molempien luokkien lähelle. Suunnittelussa huomioidaan myös pienempien oppilaiden työergonomia ja esteettömyys (korkeussäädettävä työskentelypiste), sillä tilaa käyttävät mahdollisesti myös luokkien 4-6 oppilaat sekä esiopetus. Ilmanvaihtojärjestelmä suunnitellaan riittävän tehokkaaksi ja siinä huomioidaan tarvittavat tehostukset.

Yhteiset tilat

Ruokasali / aulatila / kokoontumistila

Ruokasali on rakennuksen keskeinen tila, johon on esteetön ja lyhyt yhteys kaikista opetustiloista. Yleensä se toimii myös rakennuksen pääaulana ja iltakäytön sisäänkäynniltä on sinne suora yhteys. Tila suunnitellaan helposti valvottavaksi ja sen akustiikkaan tulee kiinnittää erityistä huomioita.

Ruokasalin koko (hym²) määritetään kaavalla: $0,4-0,5 \text{ hym}^2 / \text{koko oppilasmäärä tai } 1 \text{ hym}^2 / \text{ruokailupaikka}$. Ruokailu voidaan porrastaa. Ruokailupaikkojen määrä tarkoittaa samanaikaisesti ruokailevien henkilöiden lukumäärää.

Salissa on oltava riittävä määrä kiinteitä vesi-, viemäri-, ja sähköliittymän tarvitsevia linjastoja ruokailijamäärään suhteutettuna. Linjastoja on perusruoalle 1-2 kpl riippuen oppilasmäärästä sekä 1 kpl erityisruokavalioiden. Linjastojen korkeus (900 mm tai 750 mm) riippuu oppilaiden ikätasosta ja tämä huomioidaan korkeussäädettävyydessä. Suunnittelussa suositaan sähköisesti korkeussäädettäviä linjastoja. Ruokajakelulinjastojen tulee olla suojattavissa huomioiden tilan mahdollinen ilta- ja viikonloppukäyttö. Linjastot on määritelty palveluntuottajan erillisissä suunnitteluohjeissa. Mikäli linjastolla myydään ruokaa, se vaatii myös atk-yhteyden. Ruokasaliin sijoitetaan käsienpesupisteet.

Koulun ruokasalissa tarjoillaan esioppilaille aamupala klo 8-9. Kouluruokailu järjestetään säännöllisesti oppilaiden normaaliin päivärytmiin sopivana aikana. Ateriat sovitaan siten, että ne jaksottavat lapsen koulupäivän kokonaisuutta ja soveltuvat suomalaiseen arkirytmiiin. Sopiva aika lounaan syömiselle on noin klo 11-12. Ruokailu on jaksotettava ja koulun lukujärjestys suunniteltava erilaisille ja eri-ikäisille ryhmille siten, että oppilailla on riittävästi aikaa rauhalliseen syömiseen. (ruokailu voi alkaa myös kello 10.30). Iltapäiväkerho käyttää ruokasalia varsinaisen ruokailuajan jälkeen (13.30-14.30). Ruokailut pyritään toteuttamaan niin, ettei sen eri vaiheissa ole risteävää liikennettä. Ruokailutila vapautuu muuhun käyttöön klo 15 jälkeen.

Tilaa käytetään ruokailuaikojen ulkopuolella muun muassa opetustoiminnassa ja siitä pyritään tekemään mahdollisimman moneen toimintaan soveltuva: esimerkiksi alueen asukkaiden kokous- tai juhlatila, liikuntatila, kokoontumistila, jne. Yksi mahdollinen ratkaisu on salitilan sijoittaminen liikuntasalin läheisyyteen, jolloin tilat on mahdollista yhdistää yhdeksi isommaksi kokoontumistilaksi, ja jolloin myös iltakäytön sisäänkäynniltä on lyhyt yhteys liikuntasaliin. Tilojen väliin suunnitellaan tällöin hyvin ääntä eristävä siirtoseinä tai parioviratkaisu. Ruokasalin yhteyteen pyritään mahdollistamaan koulun käyttöön ja iltakäyttöä varten erillinen tila esim. kabinetti. Ratkaisun tulee olla suljettavissa siirtoseinällä ja toiminta oltava emännänkytkimellä varustettu. Toteutustapaa ja kokonaisuutta arvioidaan hankekohtaisesti.

Sali varustetaan esitystekniikalla. Tilan yhteyteen tai tilaan voidaan suunnitella näyttämö, joka voi olla kiinteä (palvelee myös liikuntasalia) tai toteutettu siirrettävin irtokalustein tai vastaavin ratkaisuin.

Käytettävien pintamateriaalien tulee olla hyvin kulutusta kestäviä ja helposti siivottavia. Lisäksi käsienpesu-, ruoanjakelu- sekä astianpalautusalueilla lattiamateriaalin tulee kestää nesteitä ja kosteutta. Rakenteet, tekniset ratkaisut (mm. valaistus) suunnitellaan siten, että niihin ei kerry pölyä. Sellaisia riippuvalaisimia ei suunnitella kohteisiin, joiden puhdistamiseen tarvitaan nostokalustoa. Heijastavia pintoja vältetään korkeissa tiloissa.

Muuta huomioitavaa

Luokkien ovet suunnitellaan siten, että myös pienet oppilaat pystyvät käyttämään niitä turvallisesti. Ovien tulee olla normaalikorkuisia, jolloin niiden paino ei kasva liian suureksi ja käytettävyyks paranee.

Aulatiloja voidaan hyödyntää opetuksessa ja niissä tulee huomioida käytön akustiset ja valaistukselliset vaatimukset. Ruokasalin läheisyyteen sijoitettavissa tiloissa ympäröivien rakenteiden ääneneristävyyden tulee olla erityisen hyvä.

Hankekohtaisesti suunnitellaan kirjastoratkaisu (esim. lukittavat vitriinikaapit oppilaiden oleskelu/hengailutilaan).

Henkilökunnalle suunnitellaan riittävät ja helposti saavutettavat sosiaali- ja taukotilat, jotka voivat olla yhteiset. Jos ruokala ja keittiö sijoittuvat rakennuksessa kauemmas taukotiloista, niin keittiön henkilökunnalle suunnitellaan oma sosiaalitila. Keittiön henkilökunnalle suunnitellaan aina oma wc-tila.

5.3 Koulun tontti ja piha

Välituntiapiha

Välituntiapihan tarpeiden ja suunnittelualueen laajuuden määrittämisessä lähtökohtana on pihan toiminnallisuus, jossa huomioidaan myös vapaa-ajan ja iltakäytön tarpeet lähialueella. Pihan toimintoja määriteltäessä selvitetään ensin olemassa olevat lähialueen toiminnot, jonka jälkeen tapauskohtaisesti päätetään esimerkiksi pihalle mahdollisesti sijoitettavasta pelikentästä, laitteista ja varusteista. Suunnittelun yksi lähtökohta on saada lapset, oppilaat ja alueen asukkaat liikkumaan. Lähtökohtaisesti piha-alue pyritään uudistamaan myös perusparannushankkeissa.

Piha-alueelle toteutetaan kameravalvonta yleisvalvontana, pääsääntöisesti rakennuksen julkisivuun sijoitetuilla kameroilla. Rakennuksen julkisivuun välituntipihan puolelle sijoitetaan myös näkyvälle paikalle valaistu ajannäyttöjärjestelmän sivukello ja pihalle sijoitetaan lipputanko.

Välituntipihan lisäksi voidaan hyödyntää myös läheisyydessä olevaa puistoaluetta, mutta tästä on aina erikseen sovittava kaupunkiympäristön rakentamisesta vastaavan yksikön kanssa.

Koululla on tarve pelikentälle, jolle sijoitetaan vähintään kiinteät jalkapallomaalit, jotka täyttävät standardin mukaiset vetotestit. Mikäli koulun läheisyydessä on urheilukenttä niin sitä voidaan hyödyntää, mutta käytöstä sovitaan aina Järvenpään kaupungin liikuntapalveluiden kanssa.

Välituntipihan rajaaminen

Koulun tontti aidataan tarvittavilta osin, huomioiden valvonta- ja turvallisuusnäkökulmat. Piha aidataan ainakin niiltä osin, joissa välituntipiha rajautuu katuun tai tiehen. Pallokentän aidat suunnitellaan myös tällöin normaalia korkeammiksi. Pihan aitaaminen suunnitellaan tapauskohtaisesti. Aidan tulee olla rakenteeltaan sellainen, ettei se houkuttele kiipeämään yli. Aidan ja maanpinnan väliin ei saa jäädä 100 mm suurempaa väliä. Aidoissa ja mahdollisissa porteissa ei saa olla vaarallisia osia ja ne suunnitellaan siten, että niihin ei muodostu pään tai kaulan juuttumisriskiä. Aidan tulee lähtökohtaisesti olla esimerkiksi pulverimaalattua metalliverkkoa, mutta meluesteeksi tms. tarvittavat aidat toteutetaan umpiaitoina. Meluaidat suunnitellaan tapauskohtaisesti erillisen meluselvityksen mukaisena. Mahdollisten ulkoportaiden yhteyteen suunnitellaan kaiteet molemmille puolille.

Pihavarusteet/ minimivaatimukset

Koulun pihan varustus ja välineet suunnitellaan hankekohtaisesti. Suunnittelussa huomioidaan eri ikäisten oppilaiden tarpeet (luokat 0-9) sekä osallistetaan pihan käyttäjiä. Yleensä hankkeeseen sisällytetään ainakin seuraavat välineet / varusteet (minimilaskentaoletus):

- Tekonurmipintainen ja aidattu miniareena
- Mahdollisuus pelata kori- ja jalkapalloa
- Sijoittelussa huomioitava käytöstä aiheutuva ääni ja melu

- Sijoitus mahdollisimman etäälle ympäröivästä asutuksesta, mikäli mahdollista
- Kiinteät penkit
- Keinut, huom. juoksuesteaidat
- Palloseinä
- Kiipeilyteline
- Istutukset, isoja puita, jotka tarjoavat varjon paikkoja, huomioidaan opetuksellinen näkökulma.
- Tarvittaessa sadekatokset, jotka toimivat myös auringonsuojana

Hankkeissa, jossa koulun yhteyteen rakennetaan päiväkotia, pihan suunnittelussa noudatetaan päiväkotien lisävaatimusohjetta. Pienten lasten yksikköjen pihoilla huomioidaan 0-2 luokkien oppilaiden toiminta ja välineet. Pihan suunnittelussa käytetään vain riittävää kokemusta omaavaa suunnittelijaa.

5.4 Koulun saattoliikenne ja autopaikat

Saattoliikenteen autopaikat

- Saattopaikkoja varataan kaksi esiopetusryhmää kohden
- Saattoliikenteen paikat merkitään tontille liikennemerkkein: aikarajoitus pysäköinnille aamu- ja iltapäivälle 30 min. Paikat ja aikarajoituksen kellonajat päätetään suunnitteluvaiheessa.
- Reitin saattopaikoilta rakennukseen tulee olla turvallinen ja pysäköintiruudun välittömään läheisyyteen sijoitetaan autoliikenteeltä selkeästi erotettu kävelyreitti
- Saattoliikenne voidaan myös järjestää hankekohtaisesti rakennuksen sijoituspaikan mukaan esimerkiksi seuraavilla tavoilla:
 - Sallitaan liikennemerkillä rajoitettu pysäköinti hiljaisen kadun varteen tai kadun reunan levennykseen. Asiasta sovitaan erikseen kaupungin katusuunnittelijoiden kanssa.

- Käytetään asemakaavan mukaista LP(A)-aluetta, mikäli sellainen on varattu koulutontin välittömään läheisyyteen
- Tontille suunnitellaan vähintään yksi LE-mitoitettu autopaikka sisäänkäynnin läheisyyteen.
- Autopaikalta tulee olla esteetön yhteys rakennuksen sisätiloihin. Kohdekohtaiset ratkaisut ja paikkamäärä hyväksytetään kaupungin esteettömyystoimikunnalla.
- Saattopaikkojen mitoituksessa huomioidaan myös isompien koulutaksien ja invataksien saattopaikat ja reitit. Paikkojen lukumäärä tarkistetaan hankekohtaisesti.
- Jättopaikkoja suunnitellaan 1 kpl / 100 oppilasta kohden. Tätä tarkastellaan hankekohtaisesti.
- Tontille suunnitellaan vähintään 1 sähkökäyttöisten kulkuneuvojen latausasema (lataustapa ja type 2) sekä pysäköintipaikoista varataan vähintään 20 %:lle putkitukset sähkökaapeleita varten, jotta niihin voidaan myöhemmässä vaiheessa asentaa latauspisteet.

Henkilökunnan autopaikat

- Autopaikkojen määrä määritetään kohdekohtaisesti. Henkilökunnan autopaikkoja varataan 60 prosentille henkilökunnasta. Lähtökohtana paikkamäärän suunnittelussa on piha-alueen riittävyys.
- Osalla kouluista on tarve väliaikaisille autopaikoille (liikkuvat työntekijät). Tästä päätetään tapauskohtaisesti.
- Pihalle varataan yksi autopaikka huoltoautolle

Polkupyöräpaikat

- Tontille sijoitetaan polkupyöräpaikkoja koulun oppilaille. Henkilökunnan polkupyörille varataan oma katoksellinen, valvonnalla varustettu paikka tai erillinen lukittava säilytystila. Suunnitelmassa tulee myös mahdollistaa sähköpyörän lataus. Tavoitteellinen paikkamäärä määritetään asemakaavassa. Mikäli asemakaavassa paikkamäärää ei ole määritetty, sovelletaan kohdekohtaisesti Järvenpään kaupungin pysäköintipolitiikkaa.
- Polkupyöräpaikkojen määrä mitoitetaan rakenteellisen oppilasmäärän mukaan; 1 polkupyöräpaikka / 2-3 oppilasta. Paikkojen määrä määritetään koulun sijainnin mukaan. Katso myös kohta ”Sisäänkäynnit”. Henkilökunnan paikat määritetään hankekohtaisesti.

- Pyörätelineiden tulee olla runkolukittavaa mallia (teräsputkikaarimalli). Sijoittelua ja mitoitusta määritettäessä huomioidaan samat reunaehdot kuin autopaikkojen mitoituksessa, ks. kohta Saattoliikenne ja henkilökunnan autopaikat. Pyöräpaikkojen tulee olla kameravalvottavissa ja helposti saavutettavissa. Paikat pyritään sijoittamaan lähelle oppilaiden sisääntuloväyliä.

Muita huomioitavia asioita

Rakennukset suunnitellaan iltakäytön mahdollistaviksi ja autopaikat ovat myös iltakäyttäjien käytössä. Mopo- ja mopoautopaikkoja varataan 8-9 luokkaryhmien määrän verran.